

ISSN 1857-0798

NOI

REVISTĂ PENTRU COPII ȘI ADOLESCENȚI

NOAPTE ALBASTRĂ

Daniela COȘCIUG, 15 ani
Gura Camencii, Florești

pătrunde în alte lumi,
se reunește
cu eul său

pag. 1-4

Printre formule au apărut și câteva
caiete de versuri, cărora, din păcate,
sau poate din fericire, le-am pierdut
urma.

pag. 14-15

Scriam undeva că, încântate de apari-
ția internetului, căutarea unei informații
în literatură de specialitate îmi lua zile,
uneori și săptămâni întregi, pe când
acum, e destul să cunoști regulile de
căutare și să apeși când ești sigur pe
tasta Enter.

pag. 24; 30-31

Pentru așa viteză și gândurile autoru-
lui trebuiau să fie fulminante. Iar dacă
autorii singuri își dactilografiau texte,
valoarea mașinilor de scris creștea oda-
tă cu valoarea artistică a celor scrise.

pag. 28

februarie
2, 2022

ODĂ MOLDOVEI MELE

Moldova – ramură de dor,

Învăluită de fior.

Aici eu m-am născut!

Moldova – prag părintesc,

Aici am să îmbătrânesc.

Moldova – mândru plai,

O poartă spre rai...

Aici ascult izvoarele

Și mă mângâie soarele.

Moldova – o pagină din povești,

În inimile noastre mereu ești.

Teocista COLȚA, cl. a X-a
Căpineni, Hâncești

CASA DIN VĂGĂUNĂ

Valerie TUDOR

SĂ FACI ROST DE CERNEALĂ ȘI SĂ PLÂNGI!

Februarie e o lună oarecum misterioasă. Tristă și posomorâtă pentru unii, dar tainică, plină de bucuria presimțirii primăverii pentru alții. Dacă ar fi să anunțăm un concurs cu tema lunii februarie, probabil, vom avea tot atâtea imagini ale acestei luni câte lucrări vom primi la redacție.

Pentru a vă arăta ce a putut să însemne în 1912 luna februarie pentru un mare poet, prezentăm în continuare poemul *Februarie. Să faci rost de cemeală și să plângi!* de Boris Pasternak: *Februarie. Să faci rost de cemeală și să plângi!/ De februarie să scrii în bocet hohotitor,/ Cât huruitoarea moină de care fugi/ A neagră primăvară arde învăluitor.// Să faci rost de trăsură. Plătind grivne, vreo șase,/ Prin zvon de clopot și-a rotiilor bătăii de talere/ Să te transferi într-acolo unde ploii tumultuoase/ Decât cemeluri și lacrimi sunt mai sunătoare.// Unde, precum pere, prăsade carbonizate,/ Din copaci puzderia de grauri, risipitor,/ Va cădea-n băltoace, spre-a prăbuși uscate/ Tristeți neogoite-n adâncul ochilor.// Sub ea, prin nea, petice de pământ negresc,/ și vântul de tipete e răscoslit ca de brăzdar,/ și, cu cât mai întâmplător, cu atât mai firesc/ În hohotul de plâns versuri compuse-răsar.* (Traducere din rusă de Leo Butnaru).

Teoctista COLȚA, cl. a X-a (Cărpineni, Hâncești).

În ciuda patetismului un pic exagerat, poezia *Odă Moldovei mele* are nerv și trezește emoții. E o doavadă a faptului că avansezi atât în materie de limbaj, cât și de expresie artistică. Pentru a ne face o impresie mai amplă, ar fi bine să ne trimiți un ciclu din 3-5 poezii.

Mihaela MIȚCO, cl. a IX-a (Cușmirca, Soldănești).

Se remarcă începutul poeziei, care este ancorat în realitate, autentic. După strofa a patra urmează rânduri mai mult sau mai puțin superficiale, uzate și irelevante.

Flavius RATA, cl. a VI-a (Chișinău). În proză erai mai tare. Poeziile nu sunt tot atât de cursive. Suferă de deficiențe de limbaj și logică. Desigur, arta poetică cere o concentrare maximă. și e mai mult decât limbaj. Încearcă să abordezi teme mai puțin generale. Ceva care îți atrage atenția, te mișcă, te face să coparticipi. și vei izbândi!

Nicoleta GUȘTIUC, cl. a XI-a (Chișinău). Scrisoarea fără destinație a ajuns totuși la revista NOI. și confirmă încă o dată aptitudinile tale eseistice de o profunzime aparte. Mai ales pe segmentul care ține de arta scrierii. Felicitări!

Vă dorește inspirație și succes

Leo BORDEIANU

ASTA-I SEARA DE CRĂCIUN

Noi avem hăinuțe
Albe și frumoase,
Jucării și pâine,
Case călduroase.

Dar atâtia, Doamne,
N-au nici foc, nici casă,
Nici măicuță bună,
Nici hăinuță groasă.

Dă-mi inimă bună,
Tu, lăsuse, mie –
Să-mpart cu săracii
Marea bucurie.

Toti de-ar face astfel,
O, ce sărbătoare!
N-ar mai plângе nimeni
Că-i sărac și n-are.

**Mihaela MIȚCO, cl. a IX-a
Cușmirca, Soldănești**

* * *

fereastra deschisă
doi ochi privesc
spre capelele albe
spre talazuri
ridicate în cer

păstreză în sine tăcerea
și totul în jur
î se pare zgomotos
se aşază la masă
se cufundă încet
să nu tulbure apele
deschizând porți
pătrunde în alte lumi
se reunește
cu eul său
fiind în deplină armonie
ca Yin și Yang

CERSIND CONVORBIRI

flămând
plin de idei
ce întreține mintea
cu brațele întinse
când se desface lumea
și infinitul singurătății
se destramă
cu lacrimi în ochi
ajung la lume
și mă aşez lângă zid
cu mâinile întinse
cerșesc convorbiri
acoperit de săngerarea soarelui

CREAȚIE

inima
monumentul
respirație unică
cu perindarea anilor
tradițiile
pagină cu pagină
amintiri magice
destinul meu
o creație

* * *

stele căzătoare
pe plumburiul cer
și totul e trist
și în vatră
mocnește
focul aproape stins.

FULGII ZBOR, PLUTESC ÎN AER...

Samuel GONCEAR
Centrul de Creație a Copiilor, Drochia

PRIETENII MEI

Alina CEBAN, 10 ani
Școala de Arte Plastice N. Moisei, Ciulucani, Telenești

Cristian REZNIC, 18 ani
LT I. Creangă, Bălți

PLOAIE DE FEBRUARIE

Visez apusuri de soare, dar, când deschid ochii, afară plouă...

Ai văzut vreodată ceva pământesc care strălucește la fel de puternic ca stelele? Ai atins vreodată ceva atât de cald, de primitor, de liniștitor, încât totă ființa ta să fie absorbită de această stare de liniște și căldură? O lumină caldă se răsfrângă în întuneric, e cu adevărat ceea ce sper eu sau doar o iluzie? Mă gândesc adesea la viitor, în special, iarna. E trist iarna, e ca și cum totul se inhibă, nimic nu merge înainte, doar gândurile mele aleargă lunatice pe culmile viitorului. Câteodată mă las pierdută în această stare. Doar în aceste momente reușesc să mă conectez cu mine. Am impresia că duc o altă existență, că totul din jurul meu dispare, se estompează, iar eu pot să mă aventurez în cele mai întunecate fantezii ale mele, să-mi descopăr cele mai adânci dorințe. Poate din cauza frigului și a zilelor atât de sumbre am tendința de a mă refugia în confortul propriului pat, cu aşternuturi moi, visând la ce-ar putea să fie, dar știind mult prea bine că este imposibil.

Cred că e o caracteristică comună pentru ființa umană de a se cufunda în propria imagine, de a se pierde în dulci povești narate de noi însine, e o metodă bună de a evita realitatea, zilele negre, neplăcerile cu care ne confruntăm zilnic. Adesea fug de problemele mele, refugiindu-mă în lumi create de mine, unde totul se întâmplă după pura mea voință. Câteodată le confund cu realitatea. Atunci îmi dau seama că ceea ce fac nu e cu nimic mai bun decât cei care se refugiază în droguri sau alcool. Ei își distrug corpul, iar eu spiritul.

Am avut nenumărate încercări de a mă sustrage din aceste episoade deplorabile. Am reușit de multe ori, dar nu știu cum se face că, atunci când se lasă frigul, și ploaia care a picurat după amiază îngheată în timpul nopții, revin la vechile mele obiceiuri.

E teribil să-ți dai seama că te autodistrugi, dar să

ZERO GRADE

Natalia SÂRBU, 15 ani
Școala de Arte Plastice N. Moisei, Telenău

Nicoleta GUȘTIUC, 16 ani
LT V. Alecsandri, Chișinău

SCRISOARE FĂRĂ DESTINAȚIE

Hei, știi, în ultimele luni s-au întâmplat multe în viața mea. Nu știu dacă au fost lucruri bune sau rele, dacă m-au schimbat sau am trecut prin timp fără nicio crăpătură. E dificil să-mi dau seama. Ultimele luni au fost ca o halucinație – nu cunosc începutul și nici sfârșitul, nu am date cronologice clare, ci doar frânturi de amintiri. Mi-am pus ca scop anul acesta să trag tare carul cu poverile vieții, să încerc lucruri noi, să cunosc oameni și să experimentez cu

FĂRĂ URME, FĂRĂ DRUM

Dana DANU, 13 ani
Atelier Art Plus, Chișinău

pasiunile și visurile mele. În mod clișeic mă aflu exact în acel moment al vieții în care totul e o nebuloasă de oportunități, îndatoriri și o lipsă acută de motivație. Mi-a reușit să fac doar parțial ceea ce mi-am propus, deoarece, indiferent de cât de multe realizez, nu mă simt niciodată pe deplin satisfăcută, fericită de reușitele mele, știu că o doză sănătoasă de ambiție

și nesatisfacere legată de munca proprie e cheia succesului, dar și prea multă strică.

De fapt, vreau să mă confesez, nu am mai scris nimic de luni bune, scuza mea frontală e că nu am timp, dar cu toții știm că e patetic și lamentabil să spun asta acum. Poate n-am scris nicio frază de mult, dar de gândit tot m-am gândit, și am ajuns la concluzia deloc surprinzătoare că eu, în bruta realitate, tratez scrisul ca pe o terapie gratis și productivă, care mă ajută să-mi depășesc traumele zilnice și să culeg laurii juvenili.

Acest lucru se poate observa foarte ușor. Când am avut moralul la pământ, lipsa de dorință de a face ceva sau în genere de a exista, scriam cel mai mult: am jurnale, idei smotocite, cuvinte aruncate în orișice colț de pagină din acele timpuri. Acum, când încerc să înțeleg ce se întâmplă cu adevărat în capul meu și să fac ordine în haosul meu sufletesc, mă depărtez în modizar de toate aceste sclipiri de inspirație. E greu să decid dacă eseurile mele sunt lumina din zilele negre sau coșmarurile decăderii.

Nu vreau să admit că nu le pot avea pe toate. În ciuda vasului plăcut ochilor, spiritul meu ascunde multe defecte, iar principialitatea nefondată este una dintre ele. Cu toate că aştept ziua când mă voi elibera de toate pietrele de suflet, cu cât mă maturizez mai mult, cu atât o viață fericită se aseamănă din ce în ce mai mult cu o utopie. Mă încerc ușor exact când sunt la mal, dar în mod ironic nici măcar nu mă aflu în apă. Încerc să descurc atele, dar am ghemotoace o mie, și toate ţin povara a 17 ani de viață ostilă. Nu vreau să mă plâng prea mult (deși exact asta fac de fiecare dată când mă apuc de scris). Unii au dus-o sau o duc mai rău ca mine, de exemplu, bietul Eminescu, cătă durere a ascuns sufletul lui de a reuși să scrie atâtea poezii sublime. Cu siguranță, dacă ești artist, ori ești nebun, ori te ascunzi de durerile vieții pierzându-te prin litere.

Or, suntem toți artiști, pentru că ce e viață dacă nu un râu de durere cu întreruperi abrupte, dar scurte?...

Nicoleta GUȘTIUC, cl a XI-a
LT V. Alecsandri, Chișinău

NOI – O PRIVIRE DIN COPILĂRIE SPRE VIITOR

Dragă prietene,

NOI este revista care poate vorbi simplu despre lucruri complicate. Citește număr cu număr și viața ta va deveni mai frumoasă și mai interesantă.

Abonându-te la *NOI*, te asiguri cu un adevărat ghid pe tărâmul creației literare, plastice și fotografice, dar și al autorealizării. Poți miza pe echipa redacțională, pe specialiștii asociați și pe toți cititorii care sunt gata să te asculte, să te înțeleagă și să-ți dea un sfat.

Colaborarea noastră este una deschisă – în paginile revistei poți găsi: literatură și spiritualitate, ecologie și investigații tehnice, profesii și probleme psihologice, teatru, muzică și cinema, sport și curiozități...

Revista *NOI* apare lunar, inclusiv în vacanța mare, fără numere comasate.

Nu ezita să te abonezi pentru următoarele 10 luni ale anului 2022.

Fiecare dintre colegii tăi merită un abonament la revista *NOI*. Îndeamnă-i să se aboneze!

Ar fi bine ca în fiecare clasă să fie cel puțin un abonament la revista *NOI*.

Prețul unui abonament pentru 10 luni este de 200 de lei.

Indicele PM 31239.

Abonamentul la revista *NOI* poate fi perfectat la orice oficiu poștal.

SOARELE DIN NOI

Cine poate să amăgească soarele?

OVIDIU

Unii pictori preschimbă soarele într-o pată galbenă, alții schimbă o pată galbenă în soare.

Pablo PICASSO

Până la urmă, orice ar fi, soarele se află în mijlocul a tot ce există.

COPERNIC

Urmând lumina soarelui, am părăsit Lumea Veche.

Cristofor COLUMB

Multe din umbrele acestei vieți sunt provocate de faptul că stăm în calea soarelui.

Henry Ward BEECHER

Când răsare soarele, se deșteaptă conștiința universului.

Victor HUGO

Nu lăsa ca umbrele lui ieri să întîneze lumina soarelui de mâine. Trăiești astăzi.

Nadina MORRIS

Poți închide ochii, dar nu poți stinge soarele.

Nicolae IORGA

Dacă soarele ar refuza lumii lumina, ultima zi de strălucire ar asemăna râmjetului unui idiot.

Emil CIORAN

Pentru a ne bucura de lumina soarelui, trebuie să părăsim răcoarea umbrei.

Samuel JOHNSON

După ce apune soarele, orice licurici crede că el e loctitorul.

Lucian BLAGA

Când îți afli un soare, toată lumea te bagă în seamă.

Feodor DOSTOIEVSKI

Din ce în ce mai puțin soare și din ce în ce mai multă amintire a soarelui...

Octavian PALER

Dacă este lăsat să ardă, în orice om strălucește un soare.

SOCRATE

BUCURIA CEA MARE A COPILĂRIEI

Iarna – anotimpul îndrăgit de toți: străbunici, bunici, părinti și copii. Toți adoră acest anotimp pentru imaginea sa fermecătoare. Totul este acoperit cu un covor alb și pufoas. Fulgii dalbi sunt asemenea unor balerine grăgioase, care, în zbor spre pământ, își dansează valsul ce cucerește inimile tuturor. Aceasta face să ne imaginăm că trăim într-o poveste.

Iarna nu este iubită doar pentru atmosfera ei splendidă, dar și pentru sărbătorile preferate de toți moldovenii. Începând de la Sfântul Andrei, urmând cu Sfântul Nicolae și ajungând la mult așteptata Naștere a Domnului. La Bobotează. În această perioadă se desfășoară ritualuri de renovare și de alungare a spiritelor rele, un sir de ceremonii pentru a trece frumos și cinstit în noul an.

Sărbătoarea pe care o iubesc și o aștepț din tot sufletul, de mic copil, este Nașterea Domnului, cu veșnicul colind, care, după sfânta slujbă din biserică, răsună în tot satul. Îmi place colindul, pentru că îți oferă posibilitatea să umbli prin sat, din lung în lat, până noaptea, ducând vestea cea mare a Nașterii Domnului nostru Iisus Hristos. Ne

aducea multe emoții, care rămâneau îndelung în sufletele noastre. Pentru colindele cântate pe la uși și ferestre, primeam covrigi, colaci, turte, mere. Astăzi timpurile s-au schimbat și copilașii merg pe la casele gospodarilor așteptând să fie răsplătiți cu niște leuți.

Apoi, întorcându-ne acasă înghețați bocnă, dar foarte fericiți și cu sufletul împlinit, ne aşezam la masa plină de felurite bucate tradiționale – răcături, sarmale, copturi. Părintii, bucuroși, ne așteptau și se simțeau atât de fericiți, admirându-ne cu nesăt, iar noi cădeam într-un somn dulce lângă părintii tineri, frumoși și plini de energie. Aceasta era bucuria cea mare a copilăriei mele!

Iarna se desfășoară atât de multe tradiții nemaiînținute, că pot să scriu o carte întreagă despre aceasta, începând de la faima și măreția iernii și terminând cu căldura oferită de cei dragi!... După sărbători nu ne rămâne decât să savurăm ultima lună a iernii!

Evelina SIBOV, cl. a X-a
Cocieri, Dubăsari

VEDERE DE PE CREAȚA DEALULUI

Livia CATANĂ, 16 ani
Bălți

REVISTA CARE MĂ EDIFICĂ

Vă scriu cu mare drag din nou. Vreau să vă mulțumesc pentru munca depusă de dvs. pentru a ne oferi în fiecare lună această revistă minunată pe care cred că toți cititorii nu o citesc, ci o savurează.

Revista NOI oferă un orizont larg al cunoașterii. Nu este vorba de obținerea unei oarecare îngărmădiri de informații, ci de cunoaștere subtilă și, totodată, rațională, necesară unei dezvoltări armonioase – intelectuale și spirituale.

Chiar dacă am ieșit din atmosfera sărbătorilor de iarnă, vă urez un an plin de realizări frumoase și mult succes. Vă doresc căt mai mulți abonați și cititori.

Sănătate și inspirație!

Nicoleta LAPTEACRU,
Rădenii Vechi, Ungheni

calea spre Olimp

Concursul de fotografie continuă.

Revista NOI este în așteptarea celor mai spectaculoase și mai creative imagini. Pandemia ne-a furat tuturor libertatea de a explora locuri noi, dar nu și imaginația. Oriunde te-ai afla, împărtășește cu noi CADRUL tău cel mai inspirat. Vă îndemnăm să ne trimiteți lucrări originale, digitale sau pe suport de hârtie, alb-negru sau color. Nu uități să indicați numele, prenumele, vârstă și adresa completă.

Bilanțul concursului fotografic se va face în numărul 10, 2022.

ÎN ERA NOIOR TEHNOLOGII

CHESTIONAR

1. Te interesează domeniul tehnologic?
2. Ce dispozitive tehnologice ai acasă?
3. De care dintre ele ești atașat cel mai mult?
4. Petreci mult timp în fața ecranului?
5. Ai avut cazuri când la pregătirea temelor, la obținerea unor informații tehnica nu te-a ajutat, dimpotrivă, te-a indus în eroare?
6. Urmărești apariția celor mai noi modele de telefoane, calculatoare, tablete etc.?
7. Discutați cu colegii de clasă, cu prietenii despre noile tehnologii?
8. Mulți dintre ei au gadgeturi performante?
9. Școala ta este dotată cu calculatoare?
10. Cunoști care sunt avantajele și riscurile utilizării în exces a noilor tehnologii?
11. Ce maxime, citate, expresii despre tehnologiile avansate cunoști?

AI GRIJĂ CUM VORBEȘTI!

Probabil, s-a întâmplat să auzi un prieten sau un coleg de clasă să înjure ori să folosească cuvinte urâte. Cu atât mai mult cu cât acestea se strecoară tot mai agresiv din stradă și chiar din mass-media. Cert însă e că ele nu fac parte din limbajul oamenilor educați, culți și inteligenți. Or, tocmai aceștia ne oferă etalonul vorbirii alese.

În continuare vă invităm să luați cunoștință de viziunea asupra înjurăturilor și celor care ne-au răspuns cu toată sinceritatea la chestionarul *Masca vulgarității* din nr. 11, 2021:

3. Auzind pe cineva că înjură, încerc să intervin de cele mai multe ori spunându-i: *Așa nu este frumos!* sau *Ai grijă cum vorbești!*, deoarece îmi este rușine să mă aflu în preajma unei astfel de persoane.
6. Cred că oamenii folosesc înjurături pentru a-și exprima furia și nemulțumirea. Astfel, ei doresc să atragă atenția asupra lor, să pară duri sau să se răzvrătească împotriva celor cu autoritate.
8. Se întâmplă uneori să aud vulgarități la televizor, în cadrul unor emisiuni.
10. Vulgar se exprimă toti. Dintre oamenii talentați – mai puțini.

Mihaela MITCO, cl. a IX-a
Cușmirca, Șoldănești

4. Nu s-a întâmplat niciodată să înjur. Acest lucru se datorează părintilor mei, care mi-au dat o educație aleasă.
5. Nu am avut ocazia să aflu ceva despre proveniența acestui flagel verbal. De fapt, nici nu mă interesează acest subiect.
7. Cel mai des, am auzit înjurături în spațiul public.
9. Se înjură în egală măsură la sat și la oraș.

Teocista COLȚA, cl. a X-a
Cărpineni, Hâncești

1. Înjurăturile sunt cea mai urâtă modalitate de a ne exprima frica, ură, necazul, eșecul, disprețul. Cu

siguranță, limba română ar putea exista fără de ele.

2. Suntem un popor care înjură mult. Deci, nivelul culturii noastre lasă de dorit.
9. Și la sat, și la oraș se înjură la fel. Depinde de anturajul în care a crescut fiecare om și de felul cum s-a vorbit în preajma lui.

Dumitrița CHIRIȚA, 14 ani
Ignăței, Rezina

1. Probabil, înjurăturile îi scapă pe unii oameni de emoțiile negative acumulate pe parcurs. Dar modul de exprimare trebuie să aibă o limită.
7. În transportul public, în curte.
8. Am auzit cuvinte indecente la radio și la televizor, în emisiile directe. Rareori.

Călin BIVOL, 13 ani
Sângerei

1. Sunt împotriva înjurăturilor și cred că fără ele vocabularul nostru ar fi mult mai frumos.
3. Nu-mi place să aud pe cineva înjurând, de aceea mă străduiesc să ţin la distanță astfel de oameni.
10. Nu cred că există. Uneori înjurăturile provoacă durere mai tare decât o lovitură.

Daniela COȘCIUG, 15 ani
Gura Camencii, Florești

Anatol GUGEL

Poet, eseist și traducător. S-a născut pe 6 aprilie 1922, la Iași. Este licențiat al Universității Pedagogice de Stat Ion Creangă din Chișinău. Activează în cadrul publicațiilor *Tinerimea Moldovei* (1945-1959), *Moldova socialistă* (1959-1966) și *Moldova* (1966-1996).

Debut editorial: *Generația mea*, 1951.

Volume de versuri: *Schimbul nostru*, 1952; *Povestea gorunului*, 1954, *Nistrule, pe malul tău*, 1956, *Ostroave verzi*, 1962, *Scoica sarmatică*, 1969, *Crug*, 1982, *Am fost odată ca niciodată*, 2004, *O revedere cu sine însuși la o sută de ani*, 2017, și.a.

Este deținător al Premiului de excelență al Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova (2004).

PRIMA POEZIE

Fugea un băiat după cuvânt –
părea că zările îl cheamă.
Era ispită, dar și teamă
Și-un dor în inimă răsfrânt.

Eu devenisem autor,
purces în lungă drumeție.
Luci cuvântul pe hârtie
de-atunci ca vis ațățător.

Mizam pe zaruri de noroc
Și pe cutii de rezonanță,
iar litera ca un ghioc
îmi răsună de la distanță.

În suflet undeva mai gem
acele strofe omonime.
Din Galaxiile intime,
zadarnic însă le rechem.

Fugeam după cuvânt cândva,
după năluca-i azurie.
Deja cea dintâi poezie
ca prima dragoste mijea.

INSPIRAȚIA

Nu stau pe gânduri. Sar gardul
celui de-al cincilea anotimp.
Aici locuiește hazardul
într-o fărâmă avară de timp.

Aici se dezghioacă descântecul
cu profilu-i străin și intim.
De aici se răsfiră cântecul
supremului artist anonim.

Îmi recunosc pașii, ai drumețului
nimerit într-un alt univers.
Aici e zodia dezghețului –
se topește cristalul din vers.

Ceva mistic și real deopotrivă
e-n acest anotimp fără mit.
Inspirăția se eschivă
de acel care-i doar... satelit.

ELEGIE

Ce este azi a fost deja demult.
Zvâcnea, ah, primul vers drept aluniță,
pe când ghiceam ursita-n romaniță
și confundam tacerea cu tumult.

Mi se strecoară-n verb, tiptil-tiptil,
cu pași timizi, cu trepidații
și fără niciun fel de explicații
un buimăcit și ciufulit copil.

În noua-mi carte de abecedar
se întrețin linii paralele.
N-au însă poezile tutele,
însăilate de-un smead nonagenar.

Fosnește timpul... Hai să mai ascult
debuturi transformate-n competiții,
poezii, niște celeste expediții...
Ce este azi a fost deja demult?

DISIDENTUL

Poetul din născare-i disident,
în interiorul versului e-o luptă,
o dispută mocnind neîntreruptă –
conturul unui vis incandescent.

Poetul permanent e disident.
Când negura din juru-i îl deprimă,
devine verbul campion la scrimă.
Dârzenia, și ea, e-un insurgent.

Poetul prin lirism e disident.
Pe-cripa dorului bătut de brume
face înconjurul diurn al lumii,
fiind acar și zar concomitant.

Poetul, până capăt disident,
descoperind în zâmbet ceva tragic,
cu al metaforei binoclu magic
conjuga viitorul la prezent.

DE LA CAPĂT

Și mă văd un prichindel
care vrea rapid să crească.
Du-te-n clasă, gură-cască!
sună primul clopoțel.

Oare-s eu acel puștan
care scoate, misterioase,
fantezii din nebuloase,
încăpute în ghiozdan?

Și cu toate la curent,
în caiet scriu prima frază.
Dar mă văd în ipostaza
unui adolescent.

Primul revârsat de zi
ce să fac ca să-l recapăt,
să-ncep totul de la capăt,
doar am ce istorisi?

Astăzi stă timid în prag,
urmărindu-și anii-n treapăt
prichindelul ce-i la scapăt,
sprijinit de un toiag.

TATA

Era o toamnă – febră turbulentă
cu frunze ruginite sub călcâi,
încă durea în suflete amprentă
războiului cel mare, cel dintâi.

Tatăl murea. Mă săruta-n neștire.
Cu plesnet ploaia ciocânea în geam.
Era mai mult decât o despărțire.
Iar eu, cu scâncet, din instinct, plângeam.

Castanele cădeau pe trotuare
ca niște zaruri cu și fără gres.
Cu săngerânde strune-n depărtare
suna-o ghitară-n sihla de măcesi.

Tatăl murea. Zâmbea ca altădată.
Iar ploaia se-nțețea cu reci bulbuci.
Era-o fatală liniște forțată –
la țâță ei sugeam cu ochi năuci.

Violeta ZABULICĂ

EU ȘI ALTER EGO

În viață care nu e rectilinie
m-am dedublat aievea-n doi drumeti,
și fiecare are o opinie,
și se socoate-n toate mai isteț.

Mă joc cu mine însuși de-a ascunselea,
vociferăm izbândă rând pe rând.
Sunt însă taine-adesea, nepătrunsele,
nedescifrate chiar de propriul gând.

Și totuși mă întreb: ce mă apropie
de cel cu care am atât de mers?
Dispunem de aceeași fotocopie,
ne desparte însă un alt revers.

De ce, jucându-mă, am o senzație
că înnot spre două maluri simultan?
Sau poate nu-i decât o combinație
dintre o nicovală și ciocan?

Mă joc cu mine însuși... Competiție?
Un alter ego? Dar nu am răspuns.
Sau poate nu-i decât o repetiție –
stau între două secole ascuns?

VISÂND CU OCHI DESCHIȘI

*O*are cui nu i se întâmplă să evadeze în toiul zilei din cotidian și să să-și lase gândurile să fugă undeva departe – pe o insulă, în altă țară sau pur și simplu călături de cineva drag? E ceea ce cu alte cuvinte am spune că ne aduce bucurie, că ne motivează, că visăm cu ochii deschiși.

Am întrebat câțiva elevi din clasa a X-a de la LT I, *Inculeț* din satul Vorniceni, Strășeni, la ce visează deseori. Iată ce ne-au spus ei:

Maria STURZA: Cele mai multe vise ale mele sunt legate de viitor – al meu, dar și al celor apropiati. Mă întreb dacă acesta va fi aşa cum îmi doresc eu sau destinul îmi pregătește surprize. Visez să-mi văd familia fericită și să scăpăm de această pandemie care a dat lumea peste cap. Să revenim la o viață normală, care să ne permită să ne adunăm cu totii fără griji.

Cătălina MAMALIGA: Visez deosebi teleportarea sufletului și conștiinței mele undeva prin anii '50. Poveștile de viață din acea perioadă m-au surprins plăcut. Momentul care mi-a captivat cel mai mult atenția a fost scrierea scrisorilor. Visez adesea să trăiesc în acele vremuri și să nu am confortul și posibilitatea prezentului, și anume

eventualitatea de a trimite un mesaj și de a primi un răspuns în câteva minute, dar doresc să simt în toate celulele corpului plăcerea de a scrie cuiva drag o scrisoare și să aștepț cu sufletul la gură răspunsul la scrisoarea mea. Un alt moment pe care aş vrea să-l trăiesc tot în acele vremuri este să folosesc mașina de scris. Visez adesea să trăiesc într-o lume în care oamenii sunt altfel, iar accentul se pune pe sufletele și bunătatea acestora.

Dumitru BOLEA: Visând cu ochii deschiși, pot revizui greșelile mele, pot medita și trece prin niște stări pe care nu le simt în viață de zi cu zi. De asemenea, pot evada din realitate, îmi pot depăși limitele. Această fantezie mentală liberă poate constitui o a doua viață.

Cătălina MIRON: Există oameni care trăiesc în lumea viselor, alții trăiesc în lumea reală. Dar sunt și de acei care transformă visele în realitate. Eu aspir să fac parte din a treia categorie, deși visele mele nu sunt ușor de împlinit. Nu vreau să-mi limitez niciodată alegerile, pentru că în caz contrar aş consideră că am eșuat și m-am depărtat de ceea ce-mi doresc cu adevărat. Dacă renunț să muncesc pentru visele mele, voi ajunge să muncesc pentru visele altcuiva. Visez să fac părinții mândri de mine, să ating așteptările lor și chiar să le depășesc. Visez să-mi fac un nume și să las o urmă pe pământ.

Pentru NOI – Valeria PRODAN
Vorniceni, Strășeni

EXEMPLUL EDIFICATOR

*J*n viața oricărui om sunt necesare exemplele, atât cele pozitive, cât și cele negative. Avem nevoie să învățăm din ele, pentru a putea merge drept pe calea vieții. Mi s-a întâmplat nu de puține ori să constat cât de important este să ai un exemplu pozitiv, pe care să-l urmezi și care să te îndrume, elevii cl. a VI-a de la GM D. Matcovschi din Vadul-Rașcov, Șoldănești, ne-au mărturisit care sunt modelele lor comportamentale.

Denisa CEPURENCO: Eu cred în puterea exemplului cu toată tăria și consider că nimic nu este mai puternic, pentru un copil, decât să-și vadă parinții acționând corect în toate împrejurările. Mama este exemplul meu.

Mihai MEREUȚĂ: Și noi trebuie să fim un exemplu bun pentru alții.

Timofei SULĂ: Urmăresc ce și cum fac colegii mai mari de școală și mă străduiesc să preiau de la ei ceea ce e mai bun.

Victor CARLIG: Puterea exemplului funcționează. Fiecare dintre noi are un idol, dacă nu e prea mult spus. Al meu este tata.

Rusalina DESPA: Parinții sunt cei care ne determină să păsim spre alte căi, să descoperim altceva, să cunoaștem mai profund ceea ce știam înainte.

Olga PĂRU: Exemplul e cea mai bună și mai sigură formă de educație. Decât să ţi se spună de zece ori, mai bine e să vezi o dată.

Malica GUȚANOVA: Suntem destul de slabii psihologic și nu cred că există cineva care să nu fi fost influențat de nimeni, în nicio măsură.

Cristina ROBU: Exemplu mai bun decât mama nu cred că există.

Liliana CUMATRENCO: Cu siguranță preluăm, inevitabil și fără să realizăm, de la părinți, bunici, profesori.

Artiom ȘARPE: De mici suntem foarte mult influențați de ceea ce vedem la părinți: cum vorbesc, ce fac, ce gesturi au, ce atitudini, ce ton al vocii etc.

Nichita MUNTEANU: Părinții tre-

buie să fie un model demn de urmat. Asta nu înseamnă că trebuie să fie perfecti, pentru că și adulții pot învăța din greșelile lor.

Ion ȘARTE: Copiii au nevoie să vadă în fiecare zi modele bune sub toate aspectele. Eu îmi admir fratele.

Elena GAVRILITĂ: Mama și tata sunt un model de viață pentru copil. J. Look spunea: *Nu trebuie să faceți în fața copilului nimic din ceea ce nu vreți să imite.*

Vladeliana CIMBRICIUC: Merșul societății putem să-l îmbunătățim și noi, fiecare în parte, străduindu-ne să fim exemple pozitive!

Pentru NOI – Iuliana ȘCHIRCA
Vadul-Rașcov, Șoldănești

AM ALES DANSUL

Dansul există de nouă mii de ani. Studii arheologice au arătat că dansul a precedat comunicarea prin cuvinte. A fost practic o primă formă de limbaj. Prin dans se exprimau gânduri, emoții și chiar ritualuri de vindecare. Legenda spune că omul, mergând prin peșteră, a observat că umbra sa se mișcă odată cu el. Apoi a făcut numeroase mișcări haotice. Astfel, s-a bucurat de „dansul umbrei” săle. Fiecare om se naște cu un simț al ritmului. Aceasta îi asigură mișcarea ritmică necesară pentru dans.

Despre pasiunea lor pentru dans ne-au povestit un grup de copii de la Clubul de Dans *DanStep* din Chișinău.

Andreea PACENCO, 9 ani, IP I. Fulga: Am început să dansez de mică, și nu-mi pot imagina acum viața fără dans.

David MOGA, 9 ani LT G. Meniuc: Nu sunt sigur că am aptitudini remarcabile de dansator, dar de șase ani fac dans.

Răzvan CORGHENCEA, 8 ani, LT M. Berezovschi: Sunt pasionat de dans încă de la grădiniță. Merg cu mare plăcere și acum la clubul de dans. Este meritul antrenocarei noastre, dna Tatiana Danileico, care tratează cu mare dragoste fiecare copil din grup și muncește cu multă dăruire. După prima evoluție în public, interesul meu pentru dans a sporit. Partenera mea este Anastasia Clapaniuc. Mă înțeleg cu ea perfect în ritmul dansului.

Mihaela GARDANCIUC, 10 ani, LT Al. I. Cuza: Dansul este o activitate superbă pentru copiii de toate vîrstele. Eu dansez de când mă ţin minte!

Maria VASILIEV, 9 ani, SP G. Vieru: Când eram mică, îmi doream să devin dansatoare.

Camilia PETROV, 9 ani, LT G. Meniuc: Dansul este pasiunea mea! Prin dans mă manifest ca personalitate, îi fac și pe alții să îndrăgească această artă! Am norocul să am un partener foarte bun.

Varvara VACARCIUC, 10 ani, SP G. Vieru: Ne distrăm și socializăm între noi. Mereu suntem veseli și așteptăm cu nerăbdare să înceapă ora de dans.

Darius COȘCODAN, 10 ani,

ŞP G. Vieru: La vîrstă de șapte ani am început să frecventez lecțiile de dans, și de atunci nu am mai renunțat! Am aflat că dansatorii sunt mai disciplinați și mai

ce! Dansez de când am făcut primii pași. Părinții m-au înscris la un cerc de dans pe la cinci ani. Mă bucur că nu este doar o activitate pe care o abandonezi du-

RITMURI POPULARE

perseverență decât ceilalți și se concentreză mai bine.

Alina ARNĂUT, 11 ani, LT Orient: Aveam nevoie de o activitate care să-mi placă și am ales dansul. Aceasta îți asigură o ținută corectă, încredere în sine, întărirea imunității, flexibilitate în mișcări, mai multă concentrare și responsabilitate.

Nicoleta SÎNCHESTRU, 13 ani, LT M. Berezovschi: Pasiunea pentru dans, mai presus de ori-

Mircea ANDREI

pă câteva zile sau săptămâni, dar deja de câțiva ani mă încarcă cu energie și bucurie. Recent medicul mi-a interzis să fac mișcare o perioadă... am fost tare dezamăgită! Bine că nu a durat mult. Voltaire spunea: *Să citim și să dansăm. Aceste două activități nu vor dăuna niciodată lumii.*

Pentru NOI – Ana BRADU
Chișinău

VENI, VIDI, VICI

ETAPA a V-a:

I. Demonstrează valoarea fonematică a accentului pentru următoarele lexeme, plasându-le în enunțuri: *afină, armonie, comedie, companie, corector, domino, episcop, senior, sufragiu, vestibul*.

II. Explică utilizarea cratimei pentru cuvintele din textul de mai jos:

N-ați văzut cumva o hoață,/ Care n-are pete-n față, / Ci pe perii lungi din spate / Ce n-au urme de bucate, / C-au rămas numai pe bot, / Când a mâncat oul tot? / N-ați văzut c-a vrut și rață? / De-aia n-am deloc speranță / C-aș putea s-o las în casă / Fără să urce pe masă. (Ioana Vasilescu, *Mâța hoață*).

III. Redactează un dialog de șase-șapte replici în care să utilizezi pronume personale de politețe, analizează-le gramatical.

IV. Rescrie un fragment din povestea sau carteata preferată, prezentând-o din perspectivă modernă, prin modificarea frazelor în care se relatează despre spațiu și timp.

Așteptăm răspunsurile voastre timp de 20 de zile de la apariția revistei.

Răspunsurile corecte la etapa a II-a:

I. Gradele de comparație ale adjecțiilor: 1, 2 – gradul comparativ de superioritate și 3 – gradul comparativ de inferioritate.

II. Majoritatea greșelilor sunt calcuri și câteva pleonasme. Forme acceptabile pentru: *a realize - a vinde/a comercializa, a regula - a regla, a se aranja la lucru - a se angaja/a-și găsi de lucru, a se aprecia - a hotărî/a decide, a apăra o teză de doctorat - a susține o teză de doctorat*; varianta corectă a expresiilor calchiate: *am petrecut măsuri culturale - am organizat manifestări; a îndeplini o anchetă - a completa un chestionar* și.a. Pleonasmele: *a mediatiză în presă, a colabora împreună, exemplu pilduitor* pot fi corectate prin evitarea termenului redundant.

III. Au fost apreciate toate întrebările deschise și originale.

IV. Respectul este o componentă a bunei educații oferite de către părinți. Ca să-i respecti pe cei din jur, e nevoie dintâi să te respecti pe tine însuți. Respectul față de persoana proprie este încrederea pe care o avem față de capacitatele noastre de a face față provocărilor vieții, dreptul nostru de a avea succes, de a fi fericiți și sentimentul că valorăm ceva. Prin urmare, respectul de sine este foarte important, deoarece este modul prin care putem ajunge să respectăm de cei din jur.

Respectul față de alțineva se poate manifesta prin gesturi mici, dar destul de semnificative (să ne salutăm cu persoanele din jur, să ne ridicăm de pe scaun în transportul public, când cineva mai în vîrstă stă în picioare, să ascultăm persoana care vorbește fără să o întrerupem etc.) (Adriela BIVOL, Bardar, Ialoveni).

Punctajul acumulat de participanți la etapa a II-a:

38 de puncte a acumulat: Adriela BIVOL (10, 9, 10, 9), Bardar, Ialoveni;

37 de puncte: Gheorghe DARIU (10, 9, 9, 9), Bardar, Ialoveni; Nadina URSU (9, 10, 9, 9), Lozova, Strășeni; Alexandra COTUNĂ (10, 8, 9, 10), Orhei;

36 de puncte: Nicoleta LAPTEACRU (10, 7, 9, 10), Rădenii Vechi, Ungheni; Diana PLUGARU (10, 9, 8, 9), Bardar, Ialoveni;

35 de puncte: Alexandru CIORICI (10, 7, 10, 8), Boldurești, Nisporeni; Ana PLUGARU (10, 8, 9, 8), Bardar, Ialoveni;

34 de puncte: Zarina BUTCU (10, 7, 8, 9), Peperni, Sângerei; Stela RĂULEȚ (10, 7, 8, 9), Corjova, Criuleni; Dumitrița CHIRIȚA (10, 7, 8, 9), Ignăței, Rezina;

33 de puncte: Maria NINICU (9, 8; 9;7), Orhei;

30 de puncte: Teocista COLȚA (6, 8, 7, 9), Cărpineni, Hâncești;

28 de puncte: Mihaela MITCO (9, 4, 7, 8), Cușmirca, Soldănești.

Din lipsă de spațiu, publicăm doar numele participanților care au acumulat minimum 28 de puncte. La bilanțul general însă, vom ține cont de punctajul tuturor participanților. Mai aveți încă patru etape, în care vă puteți revansa. Multă inspirație și perseverență!

Rubrică susținută de Tudor CASTRAVET, doctor în științe, conferențiar universitar

SOL LUCET OMNIBUS

ETAPA a V-a:

1. Potrivit World Resources Institute (WRI) și World Conservation Monitoring Centre (UNEP-WCMC), în ultimii 8000 de ani, aproape jumătate din pădurile existente altădată au fost defrișate, 75% din aceste suprafete au fost defrișate în secolul XX. Din pădurile rămase, doar 22% reprezintă ecosisteme naturale, restul fiind puternic modificate sub impact antropic. Numiți și analizați factorii care au dus la dispariția suprafetelor de pădure în acest interval de timp și de ce secolului XX îi revine o pondere atât de mare?

2. Reducerea concentrației de ozon din atmosferă constă din două evenimente corelate observate de la sfârșitul anilor '70: o scădere constantă de aproximativ 4% a cantității totale de ozon din atmosfera Pământului (stratul de ozon) și o scădere mult mai mare a ozonului stratosferic în jurul regiunilor polare ale Pământului. Ultimul fenomen este denumit „gaură de ozon”. Care sunt cauzele acestui fenomen?

3. Robert Angus Smith a fost un chimist scoțian, care a investigat numeroase probleme de mediu. Este cunoscut pentru cercetările sale privind poluarea aerului din 1852, în cursul căroră a descoperit ceea ce a devenit cunoscut sub numele de „ploi acide”. Explicați fenomenul. Care sunt principalele consecințe ale ploilor acide?

Așteptăm răspunsurile voastre timp de 20 de zile de la apariția revistei.

Răspunsurile corecte la etapa a II-a:

1. Potrivit datelor ONU, zonele uscate ocupă 30% din suprafața Pământului în peste 100 de țări din întreaga lume, iar aceste terenuri găzduiesc în prezent două miliarde de oameni. Dacă se va confirma scenariul propus de Națiunile Unite, ținând cont de ritmul actual de dezertificare, până în 2025 unul din cinci oameni de pe Pământ va locui într-o zonă predispusă la secetă. Până în prezent, peste două miliarde de hectare de teren productiv au fost degradate în întreaga lume și continuăm să degradăm încă 12 milioane de hectare anual. Metoda principală, cea mai eficientă ecologic și economic, este împădurirea și fitomejorarea, în realitate problema neputând fi rezolvată decât în cadrul unor programe complexe de măsuri, care să vizeze reducerea impactului general antropic asupra mediului, inclusiv în contextul schimbărilor climatice actuale.

2. Prin recuperare se înțelege extragerea din deșeuri și resurselor care pot fi refolosite. Recuperarea poate fi făcută prin reciclare, reutilizare, regenerare sau orice alt proces de extragere a materiilor prime auxiliare. Poate fi recuperată atât partea materială, cât și cea energetică. Materialele pot fi refolosite pentru a produce noi bunuri, iar energia poate fi convertită în energie electrică.

3. Cele mai frecvente cauze naturale ale incendiilor de pădure pe Pământ sunt fulgerele, mult mai rar incendiile de pădure apar din cauza arderii spontane a turbei, a erupțiilor vulcanice și a căderii meteoritilor. În pădurile tinere, în care există multă verdeță, probabilitatea de incendiu de la fulgere este semnificativ mai mică decât în pădurile mature, unde există mulți copaci uscați și bolnavi. Ar putea părea stanie ideea că un incendiu, care arde vegetația și pune în pericol animalele dintr-un ecosistem, ar putea promova sănătatea ecologică. Dar focul este un fenomen natural, iar natura a evoluat odată cu prezența sa. Multe ecosisteme beneficiază de incendiile periodice, deoarece acestea curăță materialul organic mort – iar unele populații de plante și animale necesită beneficiile pe care le aduce focul pentru a supraviețui și a se reproduce.

Punctajul acumulat de participanți la etapa a II-a:

28 de puncte și acumulat: Ionela PILCHIN (10,8,10), Satul Nou, Cimișlia;

25 de puncte: Daniela ROBU (8,9,8), Lozova, Strășeni; Daniela COTOMAN (8,9,8), Mereni, Anenii Noi; Cristina DARII (9,7,9), Văsieni, Ialoveni; Mădălina BUCȘA (8,9,8), Logănești, Hâncești;

24 de puncte: Maria SERETEAN (7,8,9), Mereni, Anenii Noi;

23 de puncte: Andreea CRUDU (7,7,9), Nisporeni; Zarina BUTCU (7,8,8), Pepeni, Sângerei;

22 de puncte: Adriana STRATULAT (9,6,7), Chiștelnița, Telenești; Mihaela MITCO (8,6,8), Cușmirca, Soldănești; Gabriela RAIU (8,6,8);

21 de puncte: Teocista COLȚA (9,6,6), Cărpineni, Hâncești;

20 de puncte: Lidia COJOCARU (7,5,8), Obileni, Hâncești; Olga POJAR (6,6,8), Covurlui, Leova;

19 puncte: Paulina CIOBANU (7,5,7), Satul Nou, Cimișlia; Sorina BAICEAN (8,6,5), Nisporeni; Adela PISICA (7,5,7), Bardar, Ialoveni; Mihaela BRUMA, Anenii Noi (7,6,6);

17 puncte: Nelea SECRIERU (6,5,6), Covurlui, Leova.

Din lipsă de spațiu, publicăm doar numele participanților care au acumulat minimum 17 puncte. La bilanțul general însă, vom ține cont de punctajul tuturor participanților.

ATÂTA TIMP CÂT MAI PUTEM IUBI, CAUZA NU E PIERDUTĂ

DE VORBĂ CU POETUL LEO BORDEIANU

Născut pe 19 iulie 1955, în satul Coșnița, raionul Dubăsari. Licențiat al Facultății de Matematică și Cibernetică a Universității de Stat din Moldova (1977). Activează la revistele *Limba română* (1991-2002), *NOI* (din 1992 până în prezent), *Moldova* (2004-2009), *Scara spre Cer* (din 2011 până în prezent) și.

Volume: *Mai multă dragoste decât ură*, 1989; *Pânzele albe ale libertății*, 2000 (premiul Uniunii Scriitorilor din Rep. Moldova); *Linie de demarcație*, 2005; *Lumini peste ape*, 2013; *Harta*, 2017; *Pe față ta plutește luna*, 2020, și.

— Dle Bordeianu, aveți un nume foarte frumos. De unde vine acesta? Acasă cum vă spunea mama? Dar fetele din sat?

— Neașteptată declaratie. De fapt, contează ce se ascunde după fiecare nume. Sunt scriitori foarte buni cu nume mai puțin sonore și chiar oarecum minore, care însă nu au apelat la pseudonime. Bunăoară, Stefan Petică sau Nikolai Trepkin. Când eram mic, pentru mama erau lumină, mă numea lumina mamei. Desigur, atunci nu prea conștientizam ce înseamnă aceasta. Acum desprind cu totul alte semnificații. Colegele îmi spuneau Lionea, de la Leonid. Pe urmă, dintr-un joc tineresc de-a cuvintele între prieteni, a apărut și mai puțin obișnuitul în spațiul nostru Leo.

— Știu că veniți din satul Coșnița, raionul Dubăsari. Cu ce se ocupau tinerii în acele vremuri? Care erau preocupările dvs. la țară? Ați mers și dvs. la cosit așa cum făcea flăcăii din sat sau nu mai lăsați stiloul din mâna?

— Cositul meu și al fraților mei, cinci la număr, era culesul vișinelor. Culegeam aproape toată vara. Condiția era: culegi o anumită cantitate, apoi poti merge la Nistrul. Coasă nu aveam și, când mergeam după iarbă pentru iepuri, o rupeam cu mâinile. Iar stiloul caligrafia mai mult formule. Eram elev fără de frecvență la Școala de Matematică și Universitară din Moscova M. Lomonosov. Printre formule au apărut și câteva caiete de versuri, cărora, din păcate, sau poate din fericire, le-am pierdut urma.

— Ați avut norocul să vă nașteți într-o familie de intelectuali. Care sunt principalele calități pe care

Din arhiva personală

le-ați moștenit de la părinții dvs.? Cu cine semănați mai mult?

— A fost o minune faptul că Domnul m-a așezat anume în casa părinților mei. După ce au trecut prin foame repetată, prin război, au fost scosi din casă. Să crești printre cărti e o fericire de care mă bucur că am avut parte. Oscilam între cărtile din casă și cărtile din pod. Apoi a apărut o ferestruică în timp prin care au venit cărti românești. De la părinți am preluat dragostea de viață, capacitatea de a înfrunta și a depăși dificultățile ca pe ceva iminent, fără a mă victimiza, a căuta vinovați sau ajutor. Apoi, capacitatea de a pătrunde în esență lucrurilor și de a duce la bun sfârșit lucru început. De la mama am moștenit asiduitatea și spiritul ascuțit, de la tată – impetuozitatea.

— Și, pentru că „surcica nu sare departe de trunchi”, ați mers la Facultatea de Matematică și Cibernetică a Universității de Stat. Cine au fost profesorii dvs. și în ce mod v-au influențat traiectoria vieții? Ați legat prietenii la facultate? Ați stat și dvs. la cămin?

— La școală din Coșnița, cel puțin între colegii mei, se punea mare preț pe matematică și fizică. Urmau chimia, biologia. Științele umaniste încheiau lista. De aici și alegerea mea. Și râvna. Între timp, au mai apărut niște caiete cu versuri, care stăruitor erau îndepărtate în sertarul de jos al noptierei de la cămin. Profesorii școlari, dar și cei de la universitate, erau dăruitori cu har. Pe lângă materia pe care ne-o predau, nu scăpa ocazia să ne învețe bunele maniere și să facă trimiteri la pictură, muzică, literatură. Printre ei au fost și academicianul Petru Soltan, cunoscut savant și scriitor, și doctorul în științe Maria Sagaidac, protagonista filmului *Această clipă* și a altor filme cinematografice. Era o atmosferă de apropiere de arte. Petru Soltan, cu o ocazie, afirma: *Dacă formula este așezată frumos pe hârtie, înseamnă că este corectă*. Deci, frumusețea era în capul unghiului.

— Ați editat mai multe cărti de poezie. Ați folosit tot felul de tehnici și procedee. Ați scris și poezie cu rimă, și vers alb și mă întreb: care din acestea vă reprezintă mai mult? Or, nu credeți că poetul, detașându-se de rimă, are sansa să dea o mai mare greutate poeziei?

— Noi venim din epoca poeziei rimate. Până acum există autori – și puteți depista lesne – care insistă asu-

pră rimei. Într-adevăr, *rima este cârmă pentru vers* (Samuel Butler). Pentru mine poezia albă, mai bine zis, liberă, a venit ca o gură de aer proaspăt. Totodată, și mai mult nu la textele rimate sau nu, ci la cele în care am depus mai mult suflet. Cu toate că ele nu întotdeauna sunt cele mai reușite.

— Ați dedicat foarte mult timp și pasiune ziaristicii. Ați lucrat la reviste precum *Limba română și Moldova*. Sunteți redactor al secției literare la revista *NOI*, iar din 2010, redactor-șef la ziarul de cultură creștin-ortodoxă pentru copii și adolescenți *Scara spre Cer*. Ce este fascinant în ziaristică?

— Gustul libertății, care, în ultimul timp, se pare că este suprmată din ce în ce mai mult. De fapt, întotdeauna am ales sectorul literar și presa pentru copii, care e mai puțin afectată de valurile politicii. Deși se stie că regimul sovietic le taxa dur și pe acestea.

Odată cu ziarul creștin-ortodox pentru copii și adolescenți *Scara spre Cer*, mă străduiesc și eu să cresc duhovnicește. Alături de sfintii părinți, ale căror texte constituie centrul de greutate al ziarului, de teologii contemporani care vin să arunce o lumină asupra semnificațiilor evenimentelor de ultimă oră, de scriitorii care îmbrățișează tematica religioasă, de cititorii care în eseurile lor vin cu revelații surprinzătoare.

— Vă rugăm să ne povestiți despre colaborarea cu poetul Alexandru Lungu, în cadrul revistei sale de poezie și desen *Argo*.

— Atunci când, la Chișinău, apărea revista *Glasul*, la redacție a sosit un răvaș de la Alexandru Lungu din Bonn, în care dumnealui scria că a primit un număr al revistei de la poetul Ștefan Baciu din Honolulu și l-au intrigat poezile unui Tânăr poet publicat acolo. Era vorba de mine. Astfel am luat legătura. Poetul originar din Cetatea Albă a fost foarte generos cu mine, publicându-mi texte în mai multe numere ale revistei sale, care a apărut, după cum a fost anunțat din start, bianual, timp de 10 ani – din 1990 până în 1999.

— Sunteți poetul toamnei. Astăcel puțin exprimă imaginile și simbolurile obsedante din cărțile dvs. și Constantin Ciopraga în 1996 nota: *Filigrane încântătoare sunt anotimpurile lui Leo Bordeianu*. Criticul sublinia că scrieți în spiritul unui Bacovia postmodern. Toamna este numai un simbol în poezia dvs. sau vă caracterizează firea și temperamentul în esență?

— Toamna ne vrăjește pe toți. Ne transfigurează. Nu pot să nu exclamă împreună cu Tudor Arghezi: *Niciodată toamna nu fu mai frumoasă/Sufletului nostru bucuros de moarte*. Ne întrepătrundem cu toamna. Avem ceva în comun. Declinul strălucitor al toamnei îndeamnă spre viață. Pormind de la titlul unui poem mai vechi, *E păcat să mori toamna*, și de la stările din el, lucrez la un volum de versuri autunuale, care sper că va developa exhaustiv relația dintre mine și toamnă.

— Dvs. ați avut vreodată un prieten cu care să

vorbii ore în sir, căruia să-i cereți un sfat, o parere? Vi s-a spus vreodată: *Prietene, ai scris o poezie genială!* sau, din contră: *E o poezie proastă, mai ai de lucrat?* Critica descurajează omul de creație ori, din contră, îl ajută să perseverizeze?

— Întotdeauna am fost foarte sensibil la critici. Am încercat însă să le canalizez astfel, încât ele să mă edifice, să-mi zidească poezia. Am încercat să le prefac în material de construcție pentru texte poețice.

Fiind pe post de îngrijitor al rubricii Pagina muzeelor, deseori meditez în acest sens. Or, cu un singur cuvânt, cu o apreciere greșită pot fi afecta o pomire creatoare.

— O schimbare a tematicii, dar și a poeticii, a stilului propuneți cititorului în poemul *Gaura neagră*, care evocă tragicul războiului de la Nistru. Cum explicați apariția cărții (2019) la un interval de timp atât de mare de la evenimentele luate în vizor?

— Eu plec întotdeauna de la adevăr, nu știu să inventez nimic; dar când mă pun pe scris, nucleul poetic a avut o lungă incubație în mine: lungă și obscură, se destăinuia Eugenio Montale. A trebuit să treacă mai mulți ani ca durerea războiului de la Nistru să se transcrie în cuvinte. De fapt, cuvintele au înflorit pe trupul ei. Cuvintele au înflorit, durerea însă a rămas. S-au succedat generații. S-au uitat și s-au reinterpretat multe lucruri. S-au inversat noțiuni. S-au șters distanțele dintre sublim și grotesc, eroism și trădare, adevăr și minciună. De aceea mi-a fost foarte greu să lucrez.

— Cea mai nouă apariție editorială a dvs. este cartea *Pe fața ta plutește luna*, apărută la Editura Lumina, în anul 2020...

— Este vorba de un volum de poeme, care se compun din fragmente, variații pe aceeași temă, diferențiate prin intensitate, prin schimbări de decoruri, dispoziție, unghiuri. Sunt un fel de a surprinde contururi ale sentimentelor, mișcări ale gândului, inflexiuni ale visurilor, de a reda *sufletul până în cutile lui cele mai intunecoase, spaimele și năzuințele cele mai intime* (Marin Sorescu).

— În anul 1989 era *Mai multă dragoste decât ură*, cel puțin astă spune volumul de poezie cu același titlu. Au trecut 32 de ani de atunci. Astăzi mai putem crede că *dragostea va salva lumea?* sau vorba Radmirei Popovici, *ura ne va șterge urma?*

— De regulă, trec pe coperta cărților titlul unuia dintre texte. Atunci, la volumul de debut, s-a întâmplat altfel. În toiul evenimentelor mișcării de eliberare națională mi-a licărit în minte singura soluție plauzibilă – dragostea. Cred că este valabilă până azi, așa cum a și fost de la Hristos încocoace. Ea planează deasupra lumii chiar și atunci când nu se vede sau, mai bine zis, când noi nu o vedem. William Shakespeare zicea: *Atâta timp cât mai putem zâmbi, cauza nu e pierdută*. Parafrând, zic: Atâta timp cât mai putem iubi, cauza nu e pierdută.

Interviu realizat de Natalia PÂNTEA

DREPT SĂ FACI CRUCEA!

Jncă nu s-a risipit parfumul sfintelor sărbători de iarnă, dar gândul ne zboară deja la tristețea strălucitoare a Postului Mare. Pentru o mai bună pregătire de Calea Postului, vă propunem un cuvânt de învățătură al arhimandritului Ioanichie Balan despre importanța semnului crucii: „Când vă treziți din somn, dimineață, să faceți întâi și întâi sfânta rugăciune, adică fă trei închinăciuni și zi de trei ori „Slavă tăie, Dumnezeul nostru, slavă tăie!”. Dă cu apă pe față să fugă somnul și treci în față Sfintelor Icoane. Apoi fă de trei ori Sfânta Cruce dreaptă, unind cele trei degete, care închipuiesc Sfânta Treime – Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt –, iar celelalte două degete închipuiesc dumnezeirea și omenirea lui Hristos, adică cele două firi. Și pune întâi mâna la frunte: „În numele Tatălui”; la pântece: „al Fiului”; la umărul drept: „al Duhului Sfânt” și pe umărul stâng, zicând: „Amin”.

Aceasta este crucea dogmatică, după rânduiala canonica a Bisericii și după canonul 92 al Sfântului Vasile cel Mare. Să nu faceți crucea strâmbă sau din fugă, că râde dracul de se prăpădește; îl băgați în spital de atâtă râs. Cine te-a învățat să-ți bați joc de Sfânta Cruce? Cine îți leagă tăie mâna să nu duci mâna dogmatic?

Drept să faci crucea. Dacă nu, nu ești ortodox, că îți bați joc de Sfânta Cruce și râde dracul de tine când bați cobza așa.

Fă crucea dreaptă și când treci pe lângă o biserică; să nu-ți fie rușine să faci Sfânta Cruce dreaptă! Acolo este de față Trupul și Sângele Domnului, permanent pe sfânta masă. Acolo Hristos este viu în sfântul altar. În toate bisericile ortodoxe, preacuratele Taine stau pe sfânta masă. Dacă nu te încini la biserică, nu te încini la Hristos!”.

CALENDAR CREȘTIN-ORTODOX MARTIE

- 6 Duminica lăsatului sec de brânză.
- 7 Începutul Postului Mare. Sfânta Fericita Matrona din Moscova.
- 13 Duminica I din Post (a Ortodoxiei).
- 20 Duminica II. Sf. Ierarh Grigorie Palama.
- 27 Duminica III (a Sfintei Crucii). Ziua hirotoniei Î.P.S. Marchel, Arhiepiscop de Bălți și Fălești.

AZI E DESPRE BĂIEȚI

Intotdeauna am crezut că băieții sunt mai avantajati decât fetele. Or, am considerat că bărbăților Dumnezeu le-a dat în viață cele mai simple lucruri de făcut și că menirea lor e una mult mai usoară. Ajungând mare, am înțeles că lucrurile nu sunt chiar aşa cum îmi imaginam eu. Am conștientizat că și ei au nevoie de putere, răbdare și inteligență să facă față capriciilor și dorințelor noastre, să găsească întotdeauna cheia potrivită pentru a ne face ferice pe noi, femeile. Dacă ești băiat și citești acum aceste rânduri, să nu crezi că tu nu vei reuși niciodată să fii așa. Ba mai mult, să știi că dacă vei învăța să fii manierat, vei reuși, datorită comportamentului tău, să atragi toate privirile.

De aceea, să știi, dragă cititorule, a fi „un domn” nu înseamnă a fi îmbrăcat la patru ace cu haine de brand și a te plimba cu o mașină de lux. A fi „un domn” înseamnă și să te saluți primul când te întâlnești cu o doamnă, să fii prieten cu punctualitatea și să zâmbești cu amabilitate nu doar femeilor, ci și tuturor oamenilor pe care îi întâlnești.

Despre cum trebuie să se comporte bărbatul la restaurant am vorbit în numărul precedent al revistei. Însă nu am reușit să îți spun că un bărbat cu demnitate nu va sta niciodată cu ochii în telefon, mai ales atunci când iese pentru prima dată cu o doamnă la întâlnire sau nu va discuta cu aceasta, având ochelarii de soare pe ochi. Poate vrei să pari cool, dar renunță pentru un moment la acest accesoriu și vei vedea, contactul vizual aduce eficiență mult mai mare unei comunicări.

Dacă ești la o primă întâlnire și îi vei dărui persoanei respective un buchet de flori, atunci vei ține cont că florile se dau fără pereche și în niciun caz în ambalajul cu care le-ai cumpărat, iar dacă, din păcate, ai hotărât să te despartă de prietenă sau nu vrei să te întâlnești cu cineva, sau nu mai poți merge la o întâlnire, nu vei trimite un mesaj sau un e-mail, deoarece acest gest va da dovedă că cei șapte ani de-acasă îți lipsesc cu desăvârșire.

Alexandru DIMITROV

Da, și am uitat să-ți mai spun ceva: nu vă dăruiați flori bărbății unii altora, florile se dau genului masculin doar când persoanele în cauză se află pe patul de spital. Să fim ocrotiți de astfel de momente.

PENSULA MAGICĂ

În prietenul meu regăsesc un al doilea sine

CAPITOLUL 1 — Când voi fi bătrân, îți voi lăsa un dăr!

Holly nu înțelegea în ce mod fost odătată o fată pe nume

Holly. Ea era de statură mică, dar curajoasă și plină de copacul vorbea, dar a memorizat cuvintele lui.

Într-o zi de vară, ca de obicei, Holly se ducea la copac. Când iubea mult animalele și natura. Avea o inimă mare și energie.

Avea un păr negru ca taciumele
și ochi rotunzi, căprui. Purta me-
ajunse în pădure, copacul nu
mai era. În locul lui era doar un

re u o fundă albastră, ca să-și cufăr. Tristă, ea alegă acasă. omintească de bunicul său.

Avea o relație minunată cu el. Se simțea din ce în ce mai sunătăcă. Copacul îi amintea

și să cânte la flaut. Când era mereu de bunicul său. Peste cîteva ore frumăntatul

mica, ea plantase cu buniciu său un copac la marginea gânduri, Holly se hotărî să se

păduri. Ea își iubea mult copacul și arborii săi și de al morcovii cufără. Într-adevăr, cufărul curiu

deseori, pictă lângă el. Copacul cu fundă rosie era atrăgător,

cresțea rapid și se facea mare pe zi ce trecea. Holly se întoarse. Aco-

Intr-o zi, copacul ii spuse lo, în interiorul cufărului, găsise o pensulă cu fire de crinț fotoci.

itea de copac și de bunelui ei.
Era convinsă că pădurii îi va fi
mult mai mult de folos acea
pensulă decât ei. Cu ea
Spiridușul va putea crea
adăpost sigur animalelor, va
putea potoli incendiile din
cățelușul Zahăr, care fericit
dădea din coada sa stufoasă.
Bunica a îmbrățișat-o cu drag
la piept. I-a lipsit mult Holly și
făcut cunoștință cu nouă ei pri-
eten Miko. Era cel mai vesel
iepușă văzut vreodată.

Călătoria i s-a părut și lungă, și scurtă. A învățat multe din ea. Prietenii sunt cei care împărtășesc.

CAPITOLUL 6

Holly, fericită, și ajunsă acasă. Acolo o aștepta cu nerăbdare bunica Ana și vor fi săduri în cele mai
mejicoase momente, pentru că sunt gata să le înfrunte împreună cu tine. Holly și înțeles că nu mai este singură, că are mulți prieteni adevărați.

și să cânte la flaut. Când era mică, ea plantase cu bunicul său un copac la marginea pădurii. Ea își iubea mult copacul și avea griji de el mereu, și, deseori, picta lângă el. Copacul creștea rapid și se făcea mare pe zi ce trecea.

mereu de bunicul său. Peste câteva ore, frământată de gânduri, Holly se hotărî să se ducă să vadă ce poate fi în acel cufăr. Într-adevăr, cufărul auriu cu fundă roșie era atrăgător, și-a că curiozitatea și-a pus cuvântul. Holly se întoarse. Aco-

Într-o zi, copacul ii spuse fetitei:

- lo, în interiorul cufărului, găsise o pensulă cu fire de argint,

88

făcută din lemnul aceluia copac.

Fata a încercat să picteze un măr cu aceea pensulă. Îi plăcea merele. După ce-l terminase, el se transformase într-un măr adevărat. Atunci, își dăduse seamă că acel copac era magic și pensula la fel. A mai desenat o rochie frumoasă, care și ea devenise reală. O îmbrăcăse în spări casă. Vreau să ies din casă. Apoi, desenă o pădure frumoasă. Imediat ce o terminase, Holly se teleportase în ea, parcă ar fișor sorbită. Așa că merge prin toate cotloanele pădurii, în căzăpăcit iepurașul. Era bucuros utarea cării de întoarcere.

Peste ceva timp, întâlnise un iepure roz. Atunci, fata își dădu seamă că este iepurașul desenat de ea în acea pădure. Doar că era mult mai drăgălaș și pufoas în realitate.

Miko e un iepuras Micuț și drăgălaș, Ca vata de zahăr el este și în pădure viețuiește.

Un prieten de-ar găsi

Viață veselă și-ar fi.

— Cum te cheamă, iepurașule? zise fata rușinată.

— Mă cheamă Miko, dar tu cine eşti și ce cauți aici, în pădure? Întrrebă iepurele curios.

— Sunt Holly și caut drumul spre casă. Vreau să ies din casă frică. Poate știi tu drumul?

— Da. Cunosc drumul, dar cu ce mă vei răsplăti? Îndrăzni să te săpăci iepurașul. Era bucuros că găsise pe cineva cu care poate să se întâlnească.

— Ce ai zice de o viață mai frumoasă și dulcări de un prieten?

spuse Holly cu un zâmbet larg pe față.

— Chiar poți face asta? Nu am avut parte de aşa ceva, dar mi-aș dori tare mult să fiu fericit!

frumos la clape. Veveříta Nikki

știa bine să cânte la muzicuță.

Următorul era Ariciul șepi, care a cântat bine la trompetă. Pițigoiul Roi cânta vioi la clarinet.

Bursucul Crus bătea la tobe, iar cerbul Norel, cu elan, acompania toroful cu acordeonul. A fost cel mai frumos concert. Holly

lă-a mulțumit muzicanților și a aplaudat pe fiecare în parte. Cu o bucură dispozită și-a continuat drumul. Păsările și animalele au însoțit-o la drum. Prezența lor o facea pe Holly să se simtă în siguranță. Era convinsă că în curând călătoria ei va lua sfârșit.

— Dar nu am nimic de oferit, — Dar nu am nimic de oferit, am lă mine doar o pensulă! zise Holly îngândurată.

— Dă-mi acea pensulă, voi fi eu posesorul ei!

— Dar am o ultimă dorință, ca Miko să vină cu mine. Î-am

promis o viață fericită și dulcări de un prieten. Eu vreau să-i fiu acel prieten, să-i dăruiesc fericire.

Holly se hotărî să-i lase pensula magică spiridușului. Nu avea de ales, chiar dacă îi amint-

iacă din pădure. Pentru a trece, era nevoie de o răsplătă sau un sacrificiu crumit. Era o încercare

greacă pentru Holly. Cu ea avea doar o pensulă magică, pe Miko,

și prietenii noi din pădure.

— Spiriduș, lasă-mă să plec! zise cu încredere Holly. Îmi este dor de casa mea.

— Poți trece doar dacă îmi dai ceva în schimb! Nimenei nu trebuie fără să savârșe un sacrificiu, spuse Spiridușul certăret,

— Dar nu am nimic de oferit, am lă mine doar o pensulă! zise Holly îngândurată.

— Dă-mi acea pensulă, voi fi eu posesorul ei!

CAPITOLUL 5

Drumul devine din ce în ce mai îngust, ceea ce presupunea o eventuală împrejurare. În cale se ivi un Spiriduș străin, în stroiste colorate. Era un fel de spirit al pădurii. Doar el decidea cine să intre și cine să

din clopoțelul de cristal. După câteva secunde, Izvorul venise și, cu puterile sale minunate,

Efectul multumitării învinuitorii și
stinse focul înfirător.

CAPITOL, VII. 4

trecuseră linștiți podul, care, la fiecare pas pășit, devinea mai luminos, mai curat. În sfârșit, era eliberat.

Pe partea cedalită a podului o aştepta un Fulger. Trăsnetul lui în formă de şirag lovea cu forță în pământ. Sunetul pătrunzător străpungea linisteia. Holly avea la ea un fluiere la

ursul de plus. Afluieră și îndată
a sosit ursul. S-a apropiat de
Fulger și a așezat fluierul în
creștetul lui. Îndată, Fulgerul
s-a pototit. Trăsnetul lui nu mai
lovecă. Holly și Miklo trecu că și de
Fulger cu succes.

Fata i-a mulțumit Ursului de plus. Holly se simtea bine-

pusă, știa deja că nu este singură. Avea prieteni în această pădure.

CAPITOLO III. 4

Ge întunecase dejă. Fata cu iepurele trebuiau să găsească un adăpost. Dar,

unde să găsești arăpost într-o
pădure fermecată?! Ei bine,
pensula i-a picat bine și în acel
moment. Așa că, Holly desenă o
cabană spațioasă. Era loc sufici-
cient pentru ea și pentru iepu-

Dis-de-dimineată, gălăgăia din pădure o trezise pe Holly. Se auzea ciripit de păsări, zgomote ciudate de la fel de animale. Era dimineață Holly de la acel pod. Un concert minunat. Prezen-

îşi demonstrau capacitatele lor muzicale. Testoasa Surri cântă

61

pusă, știa deja că nu este singură. Avea prieteni în această pădure.

CAPITOLO III. 4

Ge întunecase dejă. Fata cu iepurele trebuiau să găsească un adăpost. Dar,

unde să găsești arăpost într-o
pădure fermecată?! Ei bine,
pensula i-a picat bine și în acel
moment. Așa că, Holly desenă o
cabană spațioasă. Era loc sufici-
cient pentru ea și pentru iepu-

Dis-de-dimineată, gălăgăia din pădure o trezise pe Holly. Se auzea ciripit de păsări, zgomote ciudate de la fel de animale. Era darul pentru Holly de la cel puțin. Un concert minunat. Prezen-

îşi demonstrau capacitatele lor muzicale. Testoasa Surri cântă

3

Leanka-Teodora BURDUH, 9 ani
Centrul de Creatie Ghiocei, Chisinau

Leanka-Teodora BURDUH, 9 ani

spuse Miko mirat.

— Desigur!

Și aşa porniseră la drum.

CAPITOLUL 2

După puțin timp, călătorilor li se făcuseră foame. Holly luase pensula din buzunar și desenă niște morcovi, fructe și pâine. După ce luaseră masa, își continuau ră drumul. În cale zăriseră un izvor care plângea.

După puțin timp, călătorilor li se făcuseră foame. Holly luase pensula din buzunar și desenă niște morcovi, fructe și pâine.

După ce luaseră masa, își continuau ră drumul. În cale zăriseră un izvor care plângea.

Izvorul curge-agăle,

Suspină cu jale,

Mereu își dorește

Un soare propriu ce lucește.

Să-i dea putere

Pădurea să crește.

— De ce plângi, Izvorule? Îl întrebă nedumerită Holly.

— Îmi doresc mult să am un soare, un soare doar al meu! Să mă încălzească când sunt trist,

să mă bucure cu razele sale. Dar nu ajung la el, este prea de parte!

— Păi, te putem ajuta! zise încurajător fata.

De îndată ce spuse asta, Holly desenă cu pensula ei magică un soare mic și lăcitor.

Soarele prinse puteri și lumina strălucitor doar pentru Izvor.

— Îți mulțumesc mult! Când vei avea nevoie de mine, o să-ți fiu de ajutor. Apă mea are puteri magicel spuse Izvorul mul-

țumit. Și în dar i-a dat un fluiet de cristal.

Mai târziu, se întâlniseră cu un Urs mare de plus infometat, care mormăia nedeslușit.

Necăjiturul ursuleț S-a mâhnit din nou

Miere nu e-n coșuleț Și nici în platou.

Obosit și-infometat

Mormăie neîncetă. — Ce să întâmplă, ursule-

— Mi-aș dori mult să mănânc niște niște acum, dar albinele cu plecat! Mi-e foame, mi-e foame rău spuse ursul de plus.

Holly a scos din nou pensula ei și a început să picteze un bor-

con cu miere.

— Mulțumesc mult! Când vei avea nevoie de mine, eu am să-ți fiu de ajutor! spuse ursul mul-

țumit. Și în dar i-a dat un fluiet de cristal.

Drumeții își continuau drumul mai departe.

CAPITOLUL 3

— Nu! răspunse infiorător Focul. Nimeni nu va trece podul cât

făța lor se ivisează un pod imens, de o frumusețe rară. Doar că era părăsit, puțini au fost cei care au mers pe el. Podul era în captivitatea unui foc malefic. Își dădură seamă că, pentru a trece de acest pod, era nevoie să treacă și de acest foc, ale căruia flăcări se înălțau la cer și scânteile sale lu-

mecătă o poate ajuta și a sunat minciu în culori acide. Focul săde iar de pază, Arde-ntrună și veghează. Puntea-n jug el tjne Să nu treacă nimeni. Izbucnește el în loc De-nîlnește un călător.

— Nu vom putea ieși din pădure până nu trecem de acest pod! spuse Miko îngândurat.

— Focule, lasă-ne să trecem podul! rugător se adresau călătorii Focului. Sperau că doar

cu bunăvoiță vor putea trece.

— Nu! răspunse infiorător Focul. Nimeni nu va trece podul cât

timp voi sta aici! Eu sunt merele Foc, stăpân al acestui pod. Cine va încerca să mă păcălească, îl voi arde! spuse hotărât Focul.

Holly era ferm convinsă că trebuie să treacă mai departe. Își dorea să ajungă acasă. Și-a amintit că Izvorul cu apa sa fer-

soare, un soare doar al meu! Să mă încălzească când sunt trist, țule?

Rubrică susținută de Alina FELEA, doctor în istorie, conferențiar cercetător

HISTORIA EST MAGISTRA VITAE

ETAPA a V-a:

1. Determină din sursa alăturată evenimentul/fenomenul/procesul și apreciază-i importanța.

2. Explică sintagma *Sfintii Martiri Brâncoveni*, făcând referire la evenimentul istoric descris în sursă.

„Odată cu Brâncovanul au pierit cei patru feciori ai lui, cărora el le-a grăbit astfel în ora morții: „Iată, toate avuțiile și orice am avut, am pierdut! Să nu ne pierdem încai sufletele... Stați tare și bărbătește, dragii mei! să nu băgați seamă de moarte. Priviți la Hristos, mântuitorul nostru, câte a răbdat pentru noi și cu ce moarte de ocară a murit. Credeți tare întru aceasta și nu vă mișcați, nici vă clătiți din credința voastră pentru viață și lumea aceasta...”. Acestea zicând el, porunci împăratul de le tăia să capetele, întâi ale feciorilor, începând de la cel mai Tânăr, și mai pe urmă și tăiat capul lui Constantin Brâncovanu, și aruncără trupurile în mare. Și creștinii, după aceea, aflându-le, le-au astrucat la Patriarhie”. (Gheorghe Șincai)

3. Identifică evenimentul și formulează două cauze ale acestuia. Apreciază impactul evenimentului reprezentat asupra Principatelor Române.

Stefano Torelli, Războiul Ruso-Turc (1768–1774)

4. Prezintă contextul istoric al apariției vestitei expresii, remarcând rolul personalității căreia îi este atribuită: „Alea iacta est” (Zarurile au fost aruncate).

Așteptăm răspunsurile voastre timp de 20 de zile de la apariția revistei.

Răspunsurile corecte la etapa a II-a:

1. Conform Art. 1 al Constituției Republicii Moldova, adoptată la 1994, statul Republica Moldova este un stat democratic („(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare și personalitatea umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate”), în care: a) Sunt respectate drepturile și libertățile omului (de ex. „Titlul II. Articolul 32. Libertatea opiniei și a exprimării. (1) Oricărui cetățean îi este garantată libertatea

gândirii, a opiniei, precum și libertatea exprimării în public prin cuvânt, imagine sau prin alt mijloc posibil”); b) Se respectă pluralismul politic (Titlul I. Articolul 5. Democrația și pluralismul politic (1) Democrația în Republica Moldova se exercită în condițiile pluralismului politic, care este incompatibil cu dictatura și cu totalitarismul”).

2. În urma (evenimentului) adoptării Motiunii Congresului general al Bucovinei, 15/28 noiembrie 1918, Bucovina „în vechile ei hotare până la Ceremuș, Colaciu și Nistru” și-a declarat unirea cu regatul România. Importanța evenimentului: a) Revenirea teritoriului istoric românesc și a populației în componența României, astfel realizându-se dorințele populației, contribuind la mărirea teritoriului și numărului populației regatului, creându-se premise pentru dezvoltarea economică, culturală etc. b) consolidarea procesului istoric al Marii Uniri.

3. Codul lui Hammurabi este atribuit regelui babilonian Hammurabi:

a) statul în care a domnit/activat/locuit – Babilon, Regatul Babilon;

b) perioada de domnie/de viață/de activitate; Hammurapi sau Hammurabi, suveran al regatului vechi babilonian (1792-1750/1749 î.Hr.), cel mai de seamă rege al Babilonului, cel de-al VI-lea rege al dinastiei Amorite;

c) acțiuni în politica internă: c1) consolidarea economiei; c2) efectuarea lucrărilor de irigare a țării, prin construirea noilor canale și repararea celor vechi, asigurarea populației cu rezerve de alimente pentru a preveni consecințele grele ale anilor secetoși; c3) construirea sau repararea unor edificii civile și religioase; c4) organizarea unui sistem de supraveghere al orașelor țării;

d) două acțiuni din politica externă: d1) la început, în scopul consolidării interne a regatului său, a întrerupt relații pașnice cu regatul Mari, cu statele Larsa, Ešnunna și Asiria; d2) A dus o politică de expansiune. A reușit să cucerească cetățile Uruk și Isin din sudul țării, apoi continuă prin cucerirea orașelor Malgium, Rapiqum și Salibi. După ce a cucerit întregul Sumer, Hammurabi a constrâns Asiria să recunoască suzeranitatea Babilonului;

Continuare în pag. 24

DĂ-MI HARUL TĂU, DOAMNE

Dumnezeul meu, fă să cunosc cât de mici sunt bunătățile pământești și cât de mari sunt cele cerești, cât de scurt este timpul acestei vieți și cât de nemărginită este veșnicia. Amin!

Ana BLANDIANA

ÎN BIBLIOTECĂ

Ce spaimă, ce emoții și ce scandal:
Am descoperit printre cărți un șoarece
Intelectual!
La început, ca să nu pară
Că are gusturi prea ciudate,
A mâncat într-o doară
Cartea de bucate;
Apoi, ca să nu mă sperie prea tare,
Cătva timp a înfulecat numai dicționare;
Să-a dus ipocriția atât de departe,
Încât a jurat că nu mai atinge nicio carte,
Dar n-a rezistat mai mult de o zi
Să a început poezii și ronțai.
Iar tabla înmulțirii fiindu-i simpatică,
A gustat și din câteva cărți de matematică.
Abia acum a ajuns o tragedie,
Când a început să înfulece și filosofie.

NE ARĂTĂM DINȚII

Soareci/șobolanii învăță rapid să se descurce – pot fi asociați cu câinii chiar. Deși nu au văzul destul de dezvoltat, odată ce aceste rozătoare au parcurs un anumit traseu, îl vor reține pe de rost. Comunică prin sunete pe care deseori urechea umană nu le percep. Echilibrul șoarecilor este deosebit de precis și pot traversa spații deosebit de înguste, pot merge pe cabluri sau sfori.

Șoareci pot efectua sărituri în jos de la distanțe de trei sau chiar patru metri aterizând fără a se răni. Au un apetit grozav – mănâncă de aproximativ 15-20 de ori într-o zi.

Un studiu a demonstrat că în jur de 21 de milioane de case din Statele Unite sunt infestate cu șoareci/șobolani, în special în perioadele octombrie – februarie.

În Zambia șoarecele este considerat o delicătesă, iar în Malawi aceștia sunt consumați pentru sursa de proteine.

În anul 1928 șoarecele a fost ales pentru prima dată pentru a fi un personaj în desenele animate pentru copii (Disney – Mickey Mouse).

Inventarea loteriei îi este atribuită lui Giovanni Giacomo Casanova de Seingalt (1725-1798), aventurier italian, care a colindat Europa în lung și-n lat, trăind la mai toate curțile regale. I-a propus regelui Franței introducerea unui joc cu bile numerotate care ar incita poporul să-și încearcă norocul. Ideea i-a venit din întâmplare, el trebuind să aleagă una dintre cele trei portocale, cu care sluga jongla și pe care le numerotase simbolic: fiecare număr simboliza o modalitate de a-și continua viața. Loteria a adus venituri fabuloase atât în tresoreria Franței, cât și în buzunarul lui Casanova. Jocul a avut imediat priză, iar inventatorul, cu o doză de ironie, considera că loteria a dus la Mareea Revoluție Franceză din 1789, deoarece orice nevoiasă putea câștiga lozul cel mare și deveni bogat, adică setea de egalitate a fost incitată de jocul dat.

Verbul a zâmbi se trage din vechea slavă și înseamnă a arăta dinții.

MINUNEA

(fragment)

Stiu, nu sunt un băiat obișnuit de zece ani. Adică, sigur, fac lucruri obișnuite. Mă-nânc înghețată. Merg cu bicicleta. Mă joc cu mingea. Am jocuri electronice. Lucrurile astăzi mă fac obișnuit, presupun. Și mă simt normal, pe dinăuntru. Dar copiii obișnuiți nu-i fac pe alții copii obișnuiți să ia la fugă tipând pe terenul de joacă. Iar la copiii obișnuiți nu se holbează lumea oriunde se duc.

Dacă aș găsi o lampă fermecată și mi-aș putea pune o dorință, aș vrea să am un chip normal, pe care să nu-l remarcă nimenei. Aș vrea să pot merge pe stradă fără să mă observe lumea și fără să întoarcă privirea. Așa că iată ce cred: nu sunt un copil obișnuit pentru simplul motiv că nimenei nu mă consideră așa.

Dar eu m-am obișnuit deja cu înfățișarea mea. Știu să mă prefac că nu văd ce mutre fac ceilalți. Mama, tata, Via și cu mine ne pricepem cu totii la treaba asta. De fapt, nu-i întru totul adevărat. Via nu se pricepe prea bine. Se supără rău atunci când oamenii fac vreo grosolanie. De exemplu, pe terenul de joacă niște copii au scos niște sunete. Dar Via le-a cruzit și a început să strige la copii. Așa e ea. Eu nu sunt la fel.

Mă numesc August, să știi. Nu vă voi descrie cum arăt. Indiferent ce grozăvie v-ai imagina, probabil că este mai rău.

Săptămâna viitoare voi începe clasa a cincea. Până acum n-am mai fost niciodată la o școală adevărată, așa că sunt mort de frică. Lumea crede că nu m-am dus la școală din cauza înfățișării mele, dar nu-i ăsta motivul. Nu m-am dus din cauza operațiilor. De când m-am născut, am fost operat de douăzeci și șapte de ori. Cele mai grele operații s-au petrecut înainte să împlinesc patru ani, așa că nu mi le aduc aminte. Sunt mic pentru vîrstă mea și mai sufăr și de alte mistere medicale cîrora doctorii nu le-au dat de capăt, așa că am fost operat mult și des. În consecință, părintii mei au hotărât că este mai bine să nu merg la școală. Dar acum sunt mult mai puternic. Ultima operație am suferit-o acum opt luni și probabil că în următoarei doi ani nu va mai trebui să îndur niciuna.

Mama mi-a fost învățătoare acasă. Înainte lucra ca ilustrator de cărți pentru copii. Desena zâne și sirene superbe. Dar desenele pentru băieți nu erau la fel de grozave. A încercat o dată să mi-l deseneze pe Darth Vader, personajul principal din filmul *Războiul stelelor*, însă la sfîrșit arăta ca un robot ciudat, în formă de

ciupercă. N-am mai văzut-o pe mama desenând nimic de multă vreme. Cred că e mult prea ocupată să aibă grijă de mine și de Via.

Nu pot spune că mi-am dorit să merg la școală, pentru că n-ar fi adevărul-adevărat. Voiam să merg la școală cu condiția să fiu la fel ca toți ceilalți copii care merg la școală. Să am mulți prieteni, să-mi petrec vremea cu ei după ore și alte lucruri dintr-astea.

Am și eu câțiva prieteni foarte buni. Cel mai bun prieten al meu este Christopher, urmat de Zachary și de Alex. Ne cunoaștem de când eram în fașă. Pentru că mă știu dintotdeauna, s-au obișnuit cu mine. Când eram mici, ne întâlnieam mereu să ne jucăm, dar pe urmă Christopher s-a mutat la Bridgeport, în Connecticut. Astăzi înseamnă mai mult de o oră de mers cu mașina de unde locuiesc eu, în North River Heights, un cartier situat în locul cel mai înalt din Manhattan. Iar Zachary și cu Alex au început să se ducă la școală. Ei au acum prieteni noi. Dar dacă ne întâlnim pe stradă, sunt în continuare de treabă cu mine și mă salută întotdeauna.

Ilustrații: Alexei COLÂBNEAC

Urmare din pag. 21

e) Importanța Codului. e1) A unificat jurisdicția mesopotamiană. Cele 282 de articole din Codul lui Hammurabi, includ reglementarea juridică din dreptul familiei (căsătorie și divorț), dreptul penal (agresiune, furt) și dreptul civil (sclavie, datorie), prezentând structura socială a societății babilonene, relațiile economice (prețuri, tarife, comerț), structura familiei și relațiile de familie etc. e2) a servit drept model pentru alte coduri; e3) este o sursă juridică, istorică, literară și de artă;

f) Concluzie. Domnia regelui Hammurabi, abil om politic, talentat comandanț militar, reprezintă o epocă de vârf a civilizației babiloniene, în care regele a transformat micul regat din Mesopotamia centrală în cea mai importantă putere a Orientului Mijlociu.

Punctajul acumulat de participanți la etapa a II-a:

Se acordă: 5 puncte din oficiu, câte 10 puncte pentru fiecare răspuns corect și câte un punct pentru complexitate.

36 de puncte (5,10,10,10,1) au acumulat: Alexandra PETREAN, Corina MERIACRI, Cristina PLOTNICOV, Văsieni, Ialoveni;

35 de puncte (5,10,9,10,1): Adriela BIVOL, Diana PLUGARU, Bardar, Ialoveni;

34 de puncte (5,9,9,10,1): Teoctista COLȚA, Cărpineni, Hâncești;

33 de puncte (5,8,9,10,1): Mihaela MITCO, Cușmirca, Șoldănești;

30 de puncte (5,8,8,8,1): Gabriel CONDRIMAN, Viviana GÂRB, Corpaci, Edineț.

Din lipsă de spațiu, publicăm doar numele participanților care au acumulat minimum 30 de puncte. La bilanțul general însă, vom ține cont de punctajul tuturor participantilor.

S-au acceptat toate variantele corecte ale răspunsurilor. Dragi elevi! Fiți atenți la sarcinile formulate și răspundeți exact la întrebare! Atenție la ce este un eveniment/un proces/un fenomen și ce este un document/o lege/un tratat (Declarația de independentă, Moțiunea de unire sunt documente, și nu evenimente, evenimentul ar fi Adoptarea Declarației de independentă; Adoptarea/votarea Moțiunii de unire etc.); politica internă ține de acțiuni și reforme aplicate/implementate în interiorul țării în domeniile economic, administrativ, social, cultural etc.; politica externă se referă la relațiile cu alte state. Vă reamintim: răspunsurile trebuie să fie individuale, originale și complexe.

Urmare din pag. 31

contemporani nouă. M-a mirat nespus de mult să găsesc în spațiul virtual câteva aprecieri ale lui Tudor Arghezi despre poezia lui... Liviu Damian:

„Rationalistă în fond, poezia lui Liviu Damian coboără adesea în registrul baladesc, imprimând concretului forță vitală și expresivitate.” (Tudor Arghezi)

„Liviu Damian este, încă în de toate, un poet al destinului, de unde imperativul «mândriei și răbdării», al rezistenței”. (Tudor Arghezi)

(Ambele postări le găsiți pe adresa: <https://www.facebook.com/liviudamianscriitor/posts/665882633912424/>)

În primul rând, Arghezi nu se putea pronunța despre poetul basarabean din două motive – autorul *Cuvintelor potrivite* se stingea din viață în 1967, iar prima carte serioasă a lui Liviu Damian, imediat după debut și următoarea, apărera abia în 1968. În plus, relațiile culturale dintre cele două maluri ale Prutului, deși ambele socialiste, nu erau dintre cele mai cordiale și derurgeau anevoie.

Enigma se rezolvă simplu: cele două citate îi aparțin reputatului nostru exeget Mihai Cimpoi. Primul citat poate fi găsit, la pagina consacrată lui Liviu Damian, în orice ediție a lucrării *O istorie deschisă a literaturii române din Basarabia*; al doilea îl spicuim din *Critice*, 3, Fundația *Scrisul Românesc*, Craiova, 2003, p. 229. Apropo, acest volum poate fi găsit și pe internet: https://issuu.com/bibliotecahasdeu/docs/cimpoi_critice_vol.3/229

Cui și de ce i-au trebuit aceste mystificări rămâne o problemă deschisă ca și istoria domnului academician...

Din notele de mai sus nu ar trebui să înțelegem că internetul ne servește la tot pasul doar măsluii. Nicidcum! Dar, vorba părintelui Ioan din *Amintirile...* lui Creangă, cijunsă și ea foarte populară: *mai multă băgare de seamă nu strică, filor!*...

Eugen LUNGU

1. Dacă sunteți atenți, veți vedea că în presă și în volume aparte cuvântul internet este foarte frecvent scris cu majusculă. Trebuie să știți însă că dicționarul ortografic în vigoare legează scrierea termenului în cauză cu literă mică.

2. În privința acestui clișeu nu aș fi atât de categoric și nu l-aș introduce în categorică indezirabilelor, chiar dacă uneori e repetat până la sațietate. Expresia definește gradul de solicitare al unui autor de către publicul cititor și e specifică tuturor literaturilor. Spre exemplu, celebra revistă franceză *Lire*, asociată crizi cu *Magazine littéraires*, numește astfel nu un clasic, ci un scriitor contemporan: Jean d'Ormesson (decedat în 2017) e considerat „un écrivain populaire et charismatique” (vezi numărul din noiembrie 2021, pagina 66).

Rubrică susținută de Maia BĂNĂRESCU, Avocat al Poporului pentru drepturile copilului (Ombudsman)

LA ORA DE EDUCAȚIE TEHNOLOGICĂ

*P*unt eminent. Dar am o problemă majoră cu educația tehnologică. La această disciplină băieții ar trebui să fie într-o subgrupă și fetele în altă subgrupă. În instituția noastră nu este atelier pentru băieți și nici profesor, respectiv facem toată clasa împreună. Nu că ar fi rău ca un băiat să poată coasă sau croșeta, tricotă. Doar că eu nu am această dibăcie.

Mama e salvarea mea, sunt conștient că nota nu-i a mea, dar, totodată, cred că mi se încalcă drepturile.

Cristian A., 13 ani
Cahul

În situația în care curriculumul școlar prevede că ora de educație tehnologică să fie desfășurată cu ambele grupe, atunci urmează să vă conformați. Potrivit art. 14 alin. (1) din Codul educației al RM, „Procesul de învățământ se desfășoară în baza standardelor educaționale de stat, aprobate de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, indiferent de tipul de proprietate și forma juridică de organizare a instituției de învățământ”.

Totodată, e relevant de a menționa că, conform art.137, alin. (1) din Codul educației al RM, „Elevii și studenții au următoarele obligații: a) să respecte regulamentele instituțiilor de învățământ în care învață;” și alin. (2) al aceluiași articol prevede că „Elevii au obligația să frecventeze învățământul obligatoriu și să însușească materiile prevăzute de programele de studii”, iar în conformitate cu prevederile art. 136, alin. (1) din Codul educației al RM: „Elevii și studenții au următoarele drepturi: d) să își expună liber opiniiile, convingerile și ideile”.

Astfel, din aceste considerente, vă îndemn să vorbiți despre dificultățile care le întâmpinați la orele de educație tehnologică cu dirigintele.

Rubrică susținută de Constantin OLTEANU

CITIUS, ALTIUS, FORTIUS!

V-am tot trimis întrebări, v-am tot trimis. E drept, atunci era toamnă și voi duceai spre școală niște manuale învăluite în aroma gutuilor „pentru recreația mare”. Acum e iarnă. Meteorologii desenează fulgi prin calendare, iar acolo unde au fost gutuile, acum sunt, probabil, mănușile. O să vă luăm și astăzi cu niște întrebări, însă nu înainte de a desface plicurile pe care sunt scrise numele voastre. Iar în plicuri – răspunsuri. Haideți să vedem dacă sunt sau nu sunt cele așteptate de NOI.

ETAPA a IV-a:

1. Cine este noul antrenor al selecționatei de fotbal a Republicii Moldova? (5 puncte)
2. Cine a câștigat titlul în Formula 1? (4 puncte)
3. Ce țineau în brațe fotbalistii de la Zenit Sankt-Petersburg, ieșind pe teren înainte de un meci de fotbal?

Așteptăm răspunsurile voastre timp de 20 de zile de la apariția revistei.

Răspunsurile corecte la etapa I:

1. Sheriff Tiraspol (5 puncte)
2. Din gadgeturi (4 puncte)
3. Manchester United (3 puncte)

Punctajul acumulat de participanți la etapa I:

Câte 12 puncte au acumulat: Teoctista COLȚA, Cărpineni, Hâncești; Daniela ROBU, Lozova, Strășeni; Zinaida BUTCU, Pepeni, Sângerei; Mihaela MITCO, Cușmirca, Șoldănești; Adriela BIVOL, Bardar, Ialoveni; Nicolae GORI, Ermoclia, Ștefan Vodă; Igor POPESCU, Alexăndreni, Sângerei.

Paulina CIOBANU din Satul Nou, Cimișlia, a acumulat nouă puncte, dar are în față încă cinci etape, și asta e suficient pentru a urca pe podium.

Numele participanților care au acumulat mai puțin de 9 puncte nu a fost publicat, însă la bilanțul final vom ține cont de toate punctele acumulate.

Succes și note mari.

JUSTIN BIEBER

Ja născut pe 1 martie 1994, în London, Ontario, Canada. Este singurul fiu al lui Jeremy Jack Bieber și al Patriciei „Pattie” Mallette. Părinții lui Justin nu au fost căsătoriți. „Pattie” l-a crescut pe Justin cu ajutorul părintilor săi. A învățat într-o școală primară franceză în Stratford. În copilărie, a învățat să cânte la pian, tobe, chitară și trompetă. La începutul lui 2007, Bieber a cântat melodia lui Ne-Yo So sick într-o competiție locală de talente și a câștigat locul II. Mama sa a început să posteze videouri de la competiție pe YouTube pentru ca familia lor și prietenii să le vadă. Ea a continuat să încarce videouri cu Bieber cântând melodii R&B. Astfel, popularitatea lui Justin a crescut.

După ce Scooter Braun, manager de talente, l-a descoperit pe YouTube în 2007, Bieber și-a lansat primul EP intitulat *My World* în 2009. Acesta a fost certificat cu platină în S.U.A. Bieber este primul artist cu șapte melodii de pe albumul de debut în topul *Billboard Hot 100*. El și-a lansat primul album oficial *My World 2.0*, în 2010. Acesta a debutat pe primul loc în mai multe țări și a fost certificat cu triplu platină în S.U.A. La vîrstă de 16 ani, Bieber a devenit cel mai Tânăr artist solo din istorie care are un album pe locul I în *Billboard 200*, după albumul lui Stevie Wonder din 1963.

În urma lansării albumului de debut, Bieber a porât în primul său turneu mondial, *My World Tour*, și lansat *My Worlds Acoustic* și *Never Say Never - The Remixes*, precum și filmul *Justin Bieber: Never Say Ne-*

ver. Al doilea album de studio, *Under the Mistletoe*, l-a lansat în noiembrie 2011, și a debutat pe locul întâi în *Billboard 200*. A urmat al treilea album de studio, *Believe*, în 2012. Primul single, *Boyfriend*, a fost pe primul loc în Canada. Al patrulea album de studio, *Purpose*, a fost lansat în 2015, înregistrând trei single-uri care au ajuns nr. 1 în topuri: *What Do You Mean?*, *Sorry* și *Love Yourself*, precum și recorduri mondiale în vânzări. Vânzările lui Bieber de albume și single-uri în S.U.A depășesc 44,7 milioane, făcându-l unul dintre cei mai bine vânduți artiști. Bieber a câștigat numeroase premii muzicale, inclusiv premiul *Artistul Anului* din cadrul American Music Awards în 2010 și în 2012. În cariera sa, Bieber a câștigat două Premii Grammy, pentru melodia *Where Are Ü Now*, la categoria Best Dance Recording, și pentru cea mai bună interpretare de muzică country de către un duet sau trupă, în 2021. A luat un premiu Latin Grammy pentru remixul melodiei *Despacito*. Justin a fost inclus în top 10 cele mai puternice celebrități din lume de către Forbes în 2011, 2012 și 2013. Este, de asemenea, primul artist care a depășit pragul de 10 miliarde de vizualizări pe Vevo. A fost marele câștigător la categoriile *Artistul anului* și *Cel mai bun cântec pop* în cadrul Premiilor MTV Video Music 2021. Sunt curioasă cu ce o să ne uimească în 2022...

Ana BRADU

EARVIN NGAPETH

Un jucător de volei francez, membru al echipei naționale de volei a Franței și al clubului italian Pallavolo Modena, se află pe locul 2 în topul celor mai buni 10 sportivi la Jocurile Olimpice de la Tokyo, elaborat de Eurosport. Selectia se datorează, în primul rând, faptului că Earvin Ngapeth a fost MVP-ul turneului de volei, iar, în al doilea rând, Franța, prin performanța înregistrată, a fost o surpriză în această competiție de excepție (până la Tokyo, Les Blues aveau ca performanță de vârf un loc 8). La această ediție, dintre toate sporturile colective, la volei masculin și fotbal feminin (învingătoare Canada) s-au înregistrat cele mai neașteptate succese.

Indiscutabil, Earvin Ngapeth a fost incredibil la categoria sporturilor colective. Născut la 12 februarie 1991, a fost educat de tatăl său, Éric, din Camerun, fost jucător de volei, care a reprezentat Franța în anii '80. Aceasta și-a numit fiul după Earvin „Magic” Johnson, un fost jucător notoriu de baschet american.

Earvin Ngapeth are la activ titluri precum: campion european (2015), medaliat cu aur al Ligii Mondiale (2015, 2017), campion al Franței (2010), campion italian (2016) și campion olimpic (2020).

Debută în voleiul profesionist în sezonul 2008-2009, angajat de Tours VB, unde joacă trei sezoane și este câștigător al Ligii Pro A. În sezonul 2011-2012 este membru al echipei Italiei Cuneo Piemonte în Serie A1 League, unde se află două sezoane, ajungând cu echipa în finala CEV Europe League. Ngapeth se mută în 2013 pentru foarte puțin timp la Kuzbass Kemerovo, revenind apoi în Italia, unde poartă tricoul lui Modena în Serie A1. Cu Modena, a câștigat Cupa Italiei în 2014-2015 și Campionatul Italiei în 2015-2016, Cupa Italiei și Supercupa Italiei. În cele din urmă, după patru ani la Modena, sportivul se alătură la Zenit Kazan cu un contract de doi ani.

În 2015, naționala Franței, inclusiv Ngapeth, a obținut titlul de campion european 2015 (3-0 cu Slovenia în finală). Pentru a doua oară, în 2017, voleibalistul a fost selectat cel mai valoros jucător al Ligii Mondiale FIVB și câștigător medaliat cu aur cu Franța.

Ngapeth, numit și Omul de Oțel este și un ambasador al mărcii pentru Adidas.

Daniela CODREANU

MAȘINA DE SCRIS

III

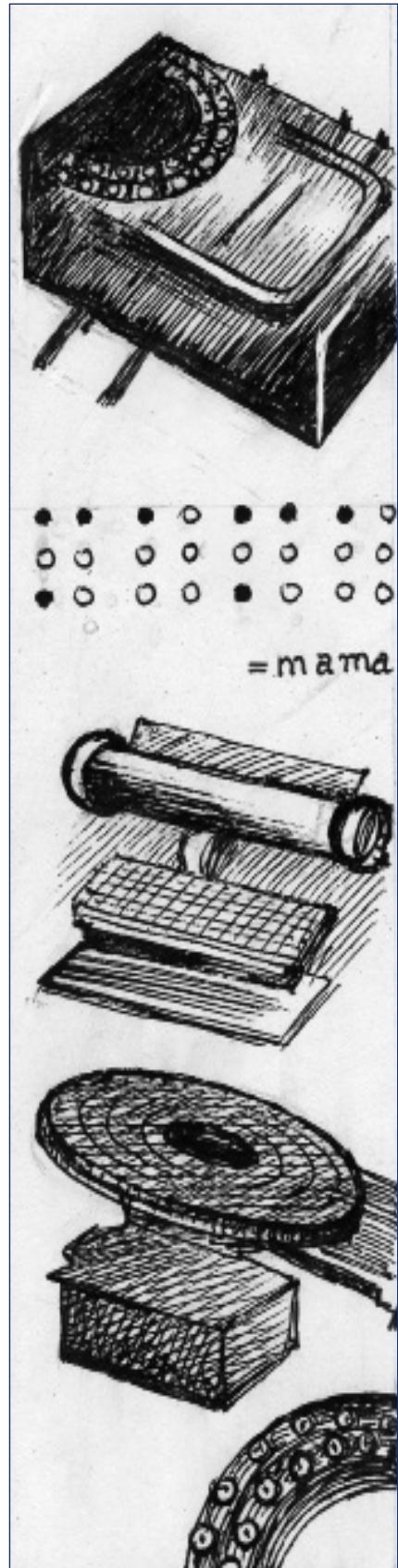
Odată apropiate de perfecțune, mașinile de scris au usurat nespus activitatea tuturor domeniilor vietii publice, instruirii, culturii, evidenței sociale și economice, comunicațiilor. Scriitori și poetii nu-și imaginau crearea operelor decât cu mașinile de scris. Chiar dacă se izolau pentru a crea în liniste, mașina de scris neapărat îi însoțea, iar zgometul ei îi inspira și îi chema la masa de scris, dictând ritmul necesar pentru a reuși să prezinte manuscrisul la timp. Uneori apelau la serviciile dactilografulor, care transferau rapid gândurile autorilor pe foaia de hârtie. Dactilografele profesioniste băteau foarte repede. Dar și printre ele erau campioane incontestabile. Astfel, Barbara Blackburn din Salem (statul Oregon, SUA), în 2005, a stabilit un record absolut, înregistrat în Cartea Recordurilor Guinnes – timp de 50 de minute a dactilografiat cu viteza medie de 750 de semne pe minut-peste 12 semne pe secundă! Pe parcurs a atins și viteză de 212 cuvinte pe minut. Pentru așa viteză și gândurile autorului trebuiau să fie fulminante. Iar dacă autorii singuri își dactilografiau texte, valoarea mașinilor de scris creștea odată cu valoarea artistică a celor scrise. Recordul aparține mașinii de scris Olivetti a cunoscutului romancier și dramaturg american Cormac McCarthy, care, cumpărată în 1963 cu 50 de dolari, a fost vândută, în 2009, la o licitație de caritate pentru suma fabuloasă de 254 de mii 500 de dolari. Iar ceea ce a lui Woody Allen, faimosul actor, regizor, scenarist american, care a scris toate scenariile filmelor sale la ea, este apreciată de colecționari la circa un milion de dolari! Spectaculoasă plusvaloare, nu-i așa?

De-a lungul anilor au fost realizate și cele mai ciudate mașini de scris. Cea mai mare avea înălțimea de 2,5 metri. Printre cele mai exotice au fost și mașini de scris, construite integral din lemn. Au fost dezvoltate și mașini de scris pentru texte pentru nevăzători, care imprimă pe hârtie puncte reliefate, corespunzătoare alfabetului tactil Braille. Ca rezultat, nevăzătorii pot desluși texte imprimate.

Inventatorii s-au gândit să ușureze și munca tehnică a compozitorilor. Prima mașină pentru note a fost propusă încă în 1885 de către americanul Charles Spiro. Un model mai bun a fost brevetat în 1936. Dar compozitorii au preferat să-și pună manual melodii pe portativ, cu atât mai mult cu cât volumul lor este incomparabil mai mic decât al romanelor.

Dar cum arată mașinile de scris pentru dificilele limbi japoneză sau chineză? Dacă în cele cu caractere latine erau suficiente 40-50 de taste pentru întreg alfabetul, cifrele de la 0 la 9 și unele simboluri, pentru scrisul japonez și cel chinez aceasta este mult prea insuficient: în limba japoneză se utilizează peste două mii de simboluri. Elevii niponi învață să scrie 2 136 de ieroglife. La acestea se mai adaugă câteva sute sau chiar și mii, mai rare, care nu sunt obligatorii, dar e bine să le cunoști. Vă imaginați cum ar trebui să arate o mașină pentru atâtea simboluri? O adevărată provocare pentru inventatori, care au propus totuși primele modele în 1915, și conțineau 3000 de hieroglife. Încombe, dificile în utilizare, ele nu prea ușurau scrisul. Niponii însă sunt insistenți, și le-au perfectionat în continuu. Miile de simboluri se situează în lăzi speciale, apoi, după ajustarea unui indicator, un mecanism le preia și le imprimă pe hârtie, fixată pe un cilindru. Apoi simbolul se întoarce înapoi în ladă. Cam anevoie procedeu. Nimeni nu ar reuși fără o instruire specială. și mai dificilă e situația cu limba chineză. Cel mai complet dicționar al limbii chineze conține 85 568 hieroglife! Nimeni nu le cunoaște pe toate, unele fiind rare sau arhaice, dar oricum, și fără acestea rămâne un număr impunător. și mașinile chineze de scris, foarte complexe, sunt bazate pe algoritmi asemănători cu cei ai mașinilor de dactilografiat japoneze. Cu cât mai mult mă gândesc la japonezi și chinezi, cu atât mai mult mă conving că noi suntem foarte norocoși!

Computerele au preluat în totalitate funcțiile mașinilor de scris, extinzând enorm posibilitățile de redactare și păstrare a textelor. Așa că ultimele aproape că s-au retrăs din viața noastră – ultima fabrică de mașini de scris și-a închis ușile la Mumbai (India) în 2011. O filă întoarsă în istoria tehnologilor.

Iurie SCUTARU, doctor în științe

Violeta ZABULICĂ

SPECTATORUL

ÎN AȘTEPTARE

CLIȘEELE ȘI ERORILE INTERNETULUI

*N*e-am deprins că Moș Gugăl știe tot și că ne putem bizui pe el când trebuie să căutăm o informație anume. În genere, e greu să ne imaginăm viața noastră de azi, lumea în varietatea ei, fără oglinziile virtuale ale web-ului!

Scriam undeva că încante de apariția internetului¹, căutarea unei informații în literatura de specialitate îmi luă zile, uneori și săptămâni întregi, pe când acum e destul să cunoști regulile de căutare și să apeși când ești sigur pe tasta *Enter*.

Totuși informațiile furnizate de internet trebuie ana-

priile „creații” sub nume celebre – vă veți ciocni neapărat și de asemenea improvizări, mai ales versificate, pe care chipurile le-a scris V. Alecsandri sau altcineva din marii clasici. Astă e ca și cum ai mâzgăli o pânză și ai încerca să dai drept capodoperă ieșită de sub penelul lui Da Vinci!... Pe scurt, internetul poate fi plin de surpize, așa că – păzea!

*A*m citit și am auzit cu toții clișeul „Sadoveanu este Ceahlăul literaturii române” (expresia poate apărea și în alte variante). Iată un exemplu pe care mi-l oferă calculatorul la o primă solicitare: „Supranumit «Ceahlăul literaturii române» (de către Geo Bogza [sublinierea mea; e.l.]), Sadoveanu a publicat aproape o sută de volume”. Fiți atenți cui îi este atribuită expresia clișeizată.

O căutare mai intensă indică însă spre cu totul altă celebritate care ar fi emis „încaripata” frază: „Mihail Sadoveanu. Scriitor, povestitor, nuvelist, romancier, academician și om politic român. Este considerat unul dintre cei mai importanți prozatori români din prima jumătate a secolului al XX-lea, cu o operă monumentală, numit «Stefan cel Mare al literaturii române» de Geo Bogza și «Ceahlăul literaturii române» de George Călinescu”. Deci, „maxima” cu pricina îi este atribuită când lui Geo Bogza, când lui G. Călinescu. Nu exclud că veți găsi și alte personalități care ar fi rostit sau ar fi scris atât de frecventă comparație a scriitorului cu muntele Ceahlău.

Alexandru Paleologu, într-un articol intitulat *Despre clișee în critică*, articol inclus în volumul *Ipoteze de lucru* (Editura Cartea Românească, 1980), comenta cu mult și explicabil sarcasm clișeelor care circulă nestingerite în spațiul cultural românesc: „Spuneam altă dată că în general despre clasicii noștri, ne lipsesc acele solide locuri comune care să-i instaleze sumar dar corect în conștiința culturală; în schimb s-a formulat despre unii din ei o droacie de platitudini; cele mai imperturbabile și mai potopitoare îi asediază pe Eminescu și pe Sadoveanu. «Luceafărul poeziei românești» și, respectiv, «Ceahlăul literaturii noastre»; la aceste stupide sintagme s-a întâmplat să recurgă în mod mașinal și persoane de la care ne-am fi așteptat la mai mult autocontrol” (p. 243).

Ioana Pârvulescu, excelent critic și istoric literar, dedica lenșei gândiri inerțiale vizate de autorul *Bunului-simț ca paradox* un întreg volum: *Prejudecăți literare*. Opțiuni comode în receptarea literaturii române (Editura Univers, București, 1999). Sigur că îl luă drept asociat de idei pe Alexandru Paleologu, referindu-se la articolul eseistului citat mai sus. Ioana Pârvulescu investighează straturile culturale sedimentate în ultimul secol și ceva și încearcă să afle cine, când și unde a rostit sau a scris pentru prima dată expresiile în cauză și când s-au osificat, devenind astfel o prejudecată sau, dacă vreți, un clișeu. Pentru mai multă sigu-

EVRICA!

Valerie VOLONTIR

lizate cu multă precauție și verificate, dacă se poate, cu alte surse, deoarece, nu de puține ori, acestea sunt postate de însă absolut incompetenți în materia respectivă (în cele ce urmează mă voi referi doar la literatură). Calitatea textelor este deci de multe ori îndoielnică. Să nu uităm că sunt și condeieri care, umflați de vanități auctoriale, încearcă să-și promoveze pro-

ranță tehnică, criticul operează și o clasificare a acestora, pornind de la trei, cele mai frecventate, clișee: Eminescu, luceafărul poeziei românești; Sadoveanu, Ceahlăul literaturii noastre și Creangă, scriitor popular: „Compararea celor trei «vedete» ale clișeelor «critice» din ultimul secol ne obligă la împărțirea lor în două categorii. Clișeul-metaforă («Luceafărul», «Ceahlăul») cu valoare superlativă își are originea în afara criticii literare. Accentul cade pe judecata de valoare, exprimată cât mai «poetic». Se referă îndeobște la persoana scriitorului, mitizată. Este lansat de limbajul gazetăresc, de poeti sau de prozatori, devine bun public (își ucide creatorul, care e repede uitat) și are o putere de răspândire și o longevitate incalculabilă. Critica îl evită. Spre deosebire de acesta, clișeul critic propriu-zis («scriitor popular»)² are o valoare analitică. Reprezintă o etichetă greșit aplicată, preluată de limbajul critic și cu mai mică răspândire decât cel din prima categorie” (*Op. citată*, p. 59).

În continuare, eseista demonstrează practic cum clișeul își „omoară” autorul, deoarece, uneori, cel care îl lansa este aproape imposibil de identificat. Demonstrația se face în baza metaforei *Sadoveanu este muntele Ceahlău*: „Formula care se leagă în mod automat de numele lui Sadoveanu în discursurile necritice nu are beneficiul vreunei autorități critice și i s-a pierdut «autorul». Cercetând scrierile contemporanilor lui Sadoveanu, o găsim întrebuiantă de doi prozatori, Gala Galaction și Cezar Petrescu. Acesta din urmă scrie în *Viața Românească*, în mai 1933, că «Sufletul Moldovei e dominat de opera lui Mihail Sadoveanu, așa cum peisagiul moldovenesc e dominat de masiva siluetă a muntelui Ceahlău». Compararea nu face decât să repete ceea ce Gala Galaction exprima-se mai concis. Va fi apoi reluată în forma ei cea mai simplă și perpetuată până astăzi într-un anumit tip de comentariu – adesea școlar – golit de sens” (*Ibidem*).

Prin urmare, Ioana Pârvulescu numește doi autori posibili ai clișeului, fără să mizeze cu absolută siguranță pe unul dintre ei. Între timp, mistica indeciziei a mai adăugat alti doi posibili emițători ai expresiei rigidizate prin uz necalificat – Geo Bogza și G. Călinescu. Măring astfel și mai mult distanța dintre cititor și sursa posibilă, adică îndepărtându-ne și mai mult de cel care formulase ceva foarte apropiat de expresia hoinară pe care o cunoaștem astăzi. Îngropând astfel sub eresul diburilor și aproximărilor adevărul autor (dacă acesta a existat vreodată).

Nu e doar cazul literaturii române. În lume sunt zeci de maxime „însurubate” bine de numele unei cunoscute personalități cu audiență globală, fără ca acel presupus autor să o fi rostit vreodată. Am demonstrat cândva că André Malraux, căruia memoria colectivă cu tendințe apocrife îi atribuie adagiu „Secolul XXI va fi religios sau nu va fi deloc”, nu-și recunoștea paternitatea asupra acestuia!

*I*ntr-un alt subcapitol al *Prejudecăților*, Ioana Pârvulescu încearcă să facă lumină și în cazul clișeului Eminescu, luceafărul poeziei românești:

„Originea acestui foarte puternic (probabil cel mai puternic) clișeu din literatura română nu este ușor de stabilit. După câte știm nimeni nu a întreprins încă o asemenea cercetare de arheologie literară. Este cert că expresia nu a fost impusă de un critic cu autoritate, deși ea există într-un «inconștient colectiv» al criticii românești și face trimitere la cel mai cunoscut (comentat, tradus) poem eminescian și la metafora geniului aparținând aceluiași poem. În sfera de influență a clișeului e cuprinsă o serie bogată de formulări analoge, în care cuvântul *Luceafăr* este înlocuit cu stea, astru, geniu strălucitor sau cu perifraze menite să sugereze lumina, înălțimea, intangibilitatea etc.” După asidui cercetări în presa secolului al XIX-lea, istoricul literar conchide: „Am presupus, prin eliminare, că primul care s-a întâmplat să prindă pe hârtie un clișeu ce există «în aerul timpului» nu putea fi decât un gazetar, probabil dintre contemporanii lui Eminescu. Am avut șansa să-l găsesc. După toate probabilitățile formula a apărut prima dată în cotidianul *Adevărul*, I, 252, Duminecă, 18 iunie 1889, într-un necrolog de altfel format numai din clișee și locuri comune, ceea ce nu exclude ca sentimentele exprimate în el să fie reale. Iată textul [rog corectorii să lase totul așa cum este: I.P. citează un text cu ortografia secolului al XIX-lea; nota mea, e.l.]:

„Luceafărul poeziei române, Mihail Eminescu s-a stins. Veste dureroasă, veste sfâșietoare, pentru aceia care l-au cunoscut, l-au simțit, l-au înțeles și l-au iubit. Sunt morți în fața căroră, nu mai pot plânge și nu mai pot găsi cuvinte ca să-ți destănuiesc durerea. Lacrimile tă se istovesc și gândul tă se întuiște spre ființă scumpă. Nu-tă vine, nu pot crede realității crude! [...] Înlănțuit de mizerie toată viață lui, el a răs de ea lăsându-i disprețul drept orice necaz, și avântându-și gândul în lumea închipuirei. Poeziile lui Eminescu sunt pentru noi cea mai neprețuită moștenire, pe care o vom păstra ca amintirea simțirei celei mai puternice și gândirii celei mai înalte, turnată în cea mai frumoasă formă și în cea mai curată limbă românească”. Necrologul este semnat cu inițialele C.B.S. pe care le-am identificat și fi ale unuia din redactorii revistei la acea dată, C.B. Stamatin, zis Nazone (prim redactor era Gr. Ventura). Dacă numele și «opera» gazetarului s-au pierdut cu totul, în schimb, metafora sa a fost mai norocoasă și a urmat soarta poetului pe care-l numea: a devenit națională” (*Op. citată*, p. 57).

sper că atitudinea fermă a lui Alexandru Paleologu și a Ioanei Pârvulescu în ceea ce privește „utilitatea” clișeelor, dar mai ales explicațiile vizând potentialii lor autori vă vor determina să fiți mult mai rezervați în folosirea lor.

*C*u internetul, nu putem fi întotdeauna prea siguri nu numai de cele întâmate sau scrise acum un secol și ceva, ci chiar atunci când abordăm scriitori

Continuare în pag. 24

GRATIE ABACULUI JAPONEZ

Dumitrița PATIC, clasa a VII-a, LT M. Sadoveanu, Chișinău, elevă la INDIGO Mental Club Moldova. Performanțe: Locul III (categoria de vîrstă 9-11 ani) la Olimpiada Internațională de Aritmetică Mentală, Antalia, Turcia, 2019 și locul III (categoria de vîrstă 12-13 ani) la Olimpiada Internațională de Aritmetică Mentală, Dubai, 2021.

— Suntem curioși să aflăm despre metoda de calcul imaginar...

— Calculul imaginar se dobândește, evident, prin antrenament și dedicație. Primordial e să înveți o calculă pe abac, un instrument de calculare, alcătuit dintr-un cadru cu vergele, pe care se deplasează bile colorate.

— Ce abilități dezvoltă aritmetica mentală?

— Prin intermediul tehnicii de calcul japoneze ne sporim imaginația și creativitatea. Reușim să rezolvăm exerciții dificile în mod rapid, corect și fără a apela la calculator, mai întâi având în față, apoi doar imaginându-ne abacul japonez. Tehnica de calcul cu abacul dezvoltă atenția, concentrarea, logica, memoria (de scurtă și lungă durată, auditivă, vizuală), dar și viteza de gândire și de reacție.

— Ai reținut vreo competiție, olimpiadă în mod deosebit?

— Olimpiada Internațională din Dubai din anul 2021 o consider drept cea mai mare realizare a mea – locul III din 700 de copii care s-au aventurat într-o competiție de excepție.

— Cum reușești să-ți aduni gândurile și să-ți gestionezi emoțiile atunci când miza e mare de tot?

— Emoțiile, bineînțele, sunt peste măsură când ne aflăm într-o competiție strânsă și acerbă. Tocmai de aceasta le dau frâu liber pentru a-mi colora viața, dar insist să rămân concentrată și atentă la ceea ce am de rezolvat.

— Cui ai vrea să mulțumești în mod deosebit pentru succesele tale?

— Grăție părintilor mei, am ajuns să luăm în serios aritmetică mentală și eu, și fratele meu mai mic, ei fiindu-ne mentorii și profesorii în acest sens. Succesele fratelui meu mă bucură, anul acesta la Olimpiada Internațională de la Dubai el s-a clasat pe locul întâi.

— Cum dispui de timpul liber?

— Îl împart între lectură, desen, pian, dicție și limbi moderne. Mă fascinează Coreea, pe care încerc să o descopăr.

— Care este cel mai mare vis al tău?

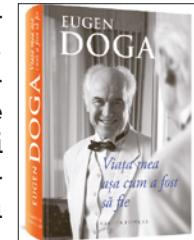
— Cine nu își dorește să devină un om de succes?!

Pentru NOI – Daniela CODREANU

Rubrică susținută de Daniela CODREANU

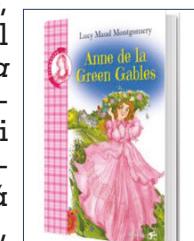
UN VEAC DE OM. VIAȚA MEA AȘA CUM A FOST SĂ FIE. Eugen Doga. Chișinău: *Cartier popular*, 2021, 400 p.

Memoriile lui Eugen Doga, o carte-eveniment așteptată de publicul larg, căci viața marelui compozitor din copilarie la „locurile tainice și romantice în care întâmpinați odinioară zorii și primăverile”, la colaborările și prietenii cu Emil Loteanu, Ion Popescu Gopo și alte staruri ale cinematografiei este un mare deliciu. „Sper foarte mult că în timpul acestei plimbări o să vă scoateți ochelarii fumurii de pe ochi și căștile din urechi și o să le oferiți receptorilor ființei voastre să capteze informațiile care sunt produsul vieții mele imperfekte, dar foarte interesante și bogate în evenimente” (Eugen Doga).

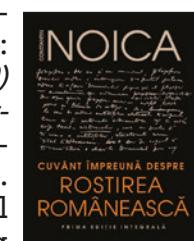
ANNE DE LA GREEN GABLES. Lucy Maud Montgomery. Chișinău: ARC, 2021, 127 p.

O poveste incredibilă despre iubire, vulnerabilitate și aspirațiile unui copil minunat. Un titlu de carte (*Anne. Casa cu frontoane verzi*), apărut în 1908, editat și reeditat, fiind în top 25 cele mai bine vândute cărți ale tuturor timpurilor, semnat de scriitoarea canadiană Lucy Maud Montgomery (1874-1942), despre o fetiță orfană pe nume Anne Shirley, care vine la Green Gables, un colț verde al Insulei Printului Edward. Aici descoperă că familia Cuthbert vor să adopte un băiat, nu o fată. Are puțin timp la dispoziție încăntate de a fi trimisă înapoi ca să-i cucerească în totalitate pe cei ai casei.

CUVÂNT ÎMPREUNĂ DESPRE ROSTIREA ROMÂNEASCĂ. Prima ediție integrală. Constantin Noica. București: *Humanitas*, 2021, 536 p.

Două lucrări în care autorul cerceță «partea uitată» a unor cuvinte: *Rostirea filozofică românească* (1970) și *Creație și frumos în rostirea românească* (1973) au fost reunite, fiind publicate inițial articole în diferite reviste. Noutatea ediției de față constă în faptul că pentru prima oară avem acces la pasajele eliminate de cenzură.

„Numai în cuvintele limbii tale se întâmplă să-ți amintești de lucruri pe care nu le-ai învățat niciodată. Căci orice cuvânt este o uitare și în aproape oricare s-au îngropat înțeleasuri de care nu mai știi. Cum altfel am putea să folosință vie cuvintelor? Dar dacă în orice cuvânt există o parte de uitare, este totuși vorba de uitarea noastră și ea devine propria-ne amintire. Iar acesta e actul de cultură: să înveți noutatea ca și cum s-ar ivi din tine” (C. Noica).

ETICHETA TUSEI

Aveți grija nu doar de sănătatea Dvs., dar și a celor din jur – este îndemnul pe care îl cauzim peste tot zilnic, în contextul situației pandemice globale. Ei bine, acest îndemn ar trebui să fie valabil și în alte împrejurări, având în vedere că suntem în toiul iernii, când grija și virozele ne pun sănătatea la încercare.

După cum se știe, cel mai de top simptom pentru afecțiunile de iarnă este tusea și trebuie să-i acordăm o atenție deosebită. În timpul tusei

în aer ajung particule care conțin diverse microorganisme. Într-o singură reprise de tuse, omul bolnav poate răspândi microbi și virusi la o distanță de până la doi metri. În încăperile aglomerate și neaccesibile aceștia plutesc nevăzuți timp de câteva ore, nimerind împreună cu aerul respirat în organismul omului sănătos. Dacă acesta are o imunitate slabă, în scurt timp se va îmbolnăvi și el. Iată de ce toată lumea trebuie să cunoască igiena tusei și să o respecte cu strictețe. O simplă răceală pentru unii poate deveni una severă pentru alții.

Știm cu toții că nu este recomandat să tușim fără să punem mâna la gură. Acest lucru ține nu doar de bunele maniere, dar și de siguranța celor din apropiere. Chiar și aşa, dacă tușești în palmă, vei contamina apoi obiectele pe care le folosești. Ai grija să porti cu tine întotdeauna șervețele de unică folosință, pe care să le utilizezi atunci când simți nevoie să tușești, după care să le arunci la gunoi, fără să le ține în mână, în buzunar, pe masă. Dacă nu ai un șervețel sau tusea îți-a venit pe neașteptate, cel mai simplu este să tușești în pliul cotului. Utilizând cotul îndoit, probabilitatea de a răspândi virusii scade foarte mult.

Nu uita de masca de protecție. Aceasta ajută la prevenirea transmiterii bolii în comunitate, în special dacă este utilizată în transportul public și în alte zone aglomerate. O mască chirurgicală standard reduce considerabil cantitatea de virus eliminată prin tuse de către persoanele infectate cu diferenți virusi respiratorii.

Rubrici susținute de Valeria PRODAN

CIOCOLATA CALDĂ

Cui nu-i place ciocolata caldă, acest răsfăț care este și cel mai potrivit desert pentru zilele friguroase de iarnă?

Ciocolata caldă făcută din cacao este o băutură cu tradiție, ce datează din vremuri îndepărtate. Încă în anul 500 î.Hr., Mayașii beau ciocolată, făcută din semințe de cacao amestecate cu apă, porumb și ardei iute – o rețetă foarte diferită de ciocolata caldă pe care o consumăm astăzi. După introducerea în Spania, în secolul al XVI-lea, băutura a început să fie servită fierbință, îndulcită și fără ardei iute. Spaniolii au ținut în secret băutura lor minunată peste o sută de ani, ca mai apoi informația despre aceasta să se răspândească în Europa.

Ciocolata caldă are o consistență cremoasă, o aromă intensă și este foarte sănătoasă, având în vedere concentrația generoasă de flavonoide și antioxidanți din compozitia ei. Concentrația de antioxidanți dintr-o cană de ciocolată caldă este de trei ori mai mare decât cea dintr-o cană de ceai verde. Iar flavonoizii pe care îi regăsim în această băutură împiedică îngroșarea săngelui și formarea cheagurilor. Două porții pe zi ajută la îmbunătățirea fluxului de sânge și de oxigen la nivelul creierului, având efecte uimitoare asupra memoriei.

Ciocolata caldă luptă împotriva deficiențelor de vitamine și minerale, are proprietăți antibacteriene și îmbunătățește starea de spirit. Teobromina din cacao, asemănătoare cafeinei din cafea și teaninei din ceai, are nenumărate calități atunci când este consumată cu moderație – este un antidepresiv excelent, stimulând secreția de serotonină și înducând starea de bine. Nu în zadar, în urma unei porții de ciocolată caldă ești binedispus și foarte energetic. Bineînțeles toate aceste lucruri se întâmplă dacă producția nu conține îndulcitori și alte suplimente artificiale.

O poți prepara acasă – este ușor de făcut și mai naturală decât cea pe care o găsești în comerț. În plus, ai posibilitatea să adaugi în ea arome după gustul tău – vanilie, scorțișoară, nucșoară etc. Pentru cea mai simplă rețetă ai nevoie de opt linguri de cacao și de patru linguri de zahăr, care se combină într-o cratiță. Se adaugă 0,5 l. de lapte și se amestecă bine, astfel încât să nu se formeze bulgărași. Apoi compozitia se pune la foc mediu. După ce fierbe băutura, aceasta se servește călduță.

Ca și în cazul tuturor alimentelor, ai grija să nu faci abuz de ciocolată caldă. Dacă preferi ciocolata caldă din comerț, la plic, alege variantele cu cât mai puține adaosuri și conservanți.

REGINA-NOPȚII

Frumusețea ei este fermecătoare, iar mirosul ei te seduce. *Nicotiana*, sau regina nopții, este o floare care câștigă din ce în ce mai mult simpatia cultivatorilor. Înfrumusețează grădinile cu trompetele colorate ale florilor, care atrag coloniile de fluturi. Regina-nopții este o plantă apreciată pentru statura impresionantă și pentru parfumul delicios pe care îl emană la lăsarea serii.

Puțini știu însă că regina nopții este o plantă din care se obține tutunul, mai precis din frunzele acesteia. În multe părți ale lumii, regina nopții este cultivată pentru producția de tutun. Numele de *Nicotiană* i-a fost dat în onoarea lui Jean Nicot, ambasadorul Franței în Portugalia, care în 1559 a trimis la curtea regală a Caterinei de Medici câteva plante din această specie pentru a fi folosită în scopuri medicinale.

Regina-nopții este larg răs-

pândită ca plantă ornamentală în regiunile temperate, este ușor de plantat și înflorește toată vara. Regina-nopții este o plantă erbacee perenă din familia Solanaceae, originară din America de Sud, apreciată în lumea întreagă. Planta poate fi destul de

înaltă, putând ajunge la o înălțime de peste un metru, cu flori de diverse culori, de la alb și roșu, până la roz, mov sau galben. Frunzele au 10-25 cm lungime, sunt ovale și eliptice. Corola este formată dintr-un tub lung, de 50-100 mm, terminat cu 5 lobi, acoperit cu peri glandulari pe spate. Regina-nopții înflorește la sfârșitul verii. Aceste plante sunt cunoscute pentru mirosul pe care îl emană la lăsarea serii, însă există și specii care înfloresc în timpul zilei și nu au miros deloc.

În anul 1800, Regina-nopții a câștigat popularitate în rândul grădinarilor, datorită frumuseții florilor și mirosului îmbătător. În America și în Anglia, această floare parfumată a cunoscut adevăratul succes. În Anglia, în epoca Victoriană, ea era cultivată în parcuri și grădini publice tocmai pentru mirosul nemaiintâlnit. Regina nopții a fost și o plantă admirată de scriitori și poeți, care au făcut adeseori referire la ea în operele lor. Forma de stea sau trompetă a florilor și mirosul fermecător al acestei plante i-au făcut pe scriitori să creeze adevărate povești de dragoste al căror martor tăcut erau aceste flori minunate. Atenție, ele sunt otrăvitoare dacă sunt ingerate. Așadar, este bine să fie ținute la distanță de copiii mici și de animale.

PROBLEMA LUI POINCARÉ SOLUȚIONATĂ ÎN R. MOLDOVA

Faimoasa problemă enunțată de ilustrul matematician francez Henri Poincaré (1854-1912) – Problema Centrului și a Focarului, asupra căreia au meditat mai bine de un secol marii matematicieni ai lumii, s-a lăsat soluționată la Chișinău.

Au contribuit redutabilul prof. univ., dr. hab. în științe fizico-matematice Mihail Popa și profesorul conferențiar universitar, doctor în științe matematice, Victor Pricop, ei fiind primii în lume care au demonstrat rezolvarea problemei lui Poincaré – un eveniment mult așteptat, un model de perseverență și dedicație pentru breasla tuturor matematicienilor.

Lucrarea a fost tradusă în limbă engleză și prezentată la câteva edituri din străinătate. Cele mai bune condiții au fost propuse de Editura Taylor & Francis Group cu sediul în Marea Britanie, cu o istorie de peste 200 de ani, specializată în publicarea literaturii și revistelor științifice, având opt oficii în lume, inclusiv în SUA. Monografia *The Center and Focus Problem. Algebraic Solutions and Hypotheses*, expertizată pagină cu pagină, capitol cu capitol, a fost recunoscută ca o lucrare științifică originală și semnată pentru tipar.

SPYROS PANOPoulos, PE VÂRF DE LANCE DIN ANTICA ELADĂ

Cineva își imaginează Grecia doar ca o țară mediteraneană cu litoraluri și plaje fascinante, cu numeroase insule, munte, lăzezi de măslini și portocale și istorie legendară. Dar aceasta e puțin – mai este o țară cu oameni talentați, care cu dezvoltă succese tehnologiiile viitorului. Este și casul lui Spyros Panopoulos (n. 9/10/1978) – inginer, pilot auto și om de afaceri. De mic a fost pasionat de automobile și viteze, iar la vîrsta de 19 ani a fondat prima companie de cercetare și construire a diferitelor piese și componente performante pentru sportul auto. A îmbunătățit motoarele pentru automobilele de curse ale diferitor companii cu renume, stabilind mai multe recorduri mondiale la parametrul „putere de la unitatea de volum a cilindrilor”. Ca un magician a reușit să „stoarcă” 1550 cai putere pentru cilindrele de 1000 cm³ (pentru automobilele obișnuite e minunat dacă un motor de 1000 cm³ dezvoltă 100 cai putere). A pus accentul pentru proiectarea și imprimarea 3D a diferitor piese și mecanisme. Cunoaște profund proprietățile metalelor și aliajelor, ale materialelor compozite și le utilizează în proiectele sale.

Și cu astfel de cunoștințe, abilități, cu sclipiri de geniu, să nu încerci să construiești propriile automobile? Spyros așa și procedat – a fondat la Atena firma Spyros Panopoulos Automotive (SP Automotive). În toamna 2021 publicul i-a fost prezentat ultracarul

Spyros Chaos, care fascinează prin parametri: circa 80% din piese sunt imprimate 3D, masa – 1200 kg, utilizare masivă a materialelor moderne, inclusiv a fibrelor de zylon, Kevlar și carbon. Versiunea Chaos Earth Version are sub capotă 2049 cai putere, accelerează 0-100 km/oră în 1,9 secunde, în timp ce Chaos Zero Gravity, propulsat de 3065 cai putere, 100 km/oră atinge în doar 1,55 sec., iar în 7,1 sec. deja „zboară” cu 300 km/oră. Pentru ambele versiuni viteza maximă declarată e de peste 500 km/oră. Realizarea lor este preconizată doar prin Casa de Licității Sothebyâs și îi va costa pe cum-

părătorii primului model 5,5 mln euro, iar ai celui din urmă - 12,4 mln. și aici – recorduri absolute.

SP a mai prezentat și modelul electric pentru orașe, Cubicle-EV, cu motor de 260 cai putere, accelerare până la 100 km/oră în 6,4 sec., viteza maximă de 160 km/oră și autonomie de 280-308 km.

Pentru modelul Zion constructorii au elaborat motorul propriu pe hidrogen, care dezvoltă (varianta de top) 1750 cai putere și accelerează automobilul la 100 km/oră în 3,5-3,8 secunde. Autonomia, în funcție de puterea motorului, variază între 780 și 1350 km, iar viteza maximă – între 250 și 350 km/oră. Autorii insistă că e un „automobil de lux de familie”. Probabil, dacă toată familia participă la Formula 1!

Iurie SCUTARU

MARTIE

440 de ani de la introducerea calendarului gregorian, cunoscut și drept calendarul creștin, inițial în Italia, Portugalia și Franța (1 mar. 1582).

85 de ani de la nașterea lui Eugen DOGA, compozitor, academician, Artist al Poporului din Republica Moldova (1 mar. 1937).

185 de ani de la nașterea lui Ion CREANGĂ, scriitor, povestitor, clasic al literaturii române, pedagog, membru de onoare al Academiei Române (post-mortem) (1 mar. 1837 – 31 dec. 1889).

80 de ani de la nașterea lui Aurel GUTU, pictor, grafician, redactor artistic și pedagog (12 mar. 1942).

80 de ani de la nașterea lui Mihai DOLGAN, compozitor, dirijor, instrumentist, fondator și conducător artistic al legendarei formații Noroc și al ansamblului vocal-instrumental *Contemporanul*, Artist al Poporului din Republica Moldova (14 mar. 1942 – 16 mar. 2008).

175 de ani de la nașterea lui Gavriil MUSICESCU, compozitor, dirijor de cor, muzicolog și pedagog român, unul dintre inițiatorii școlii profesioniste de compozitori din Moldova (20 mar. 1847 – 21 dec. 1903).

105 de ani de la nașterea lui Eugeniu URECHE, actor de teatru și film, regizor, cântăreț de operă (bas profund) și de revistă, interpret de muzică populară, pictor, sculptor, fotograf, giuvaiergiu (20 mar. 1917 – 27 ian. 2005).

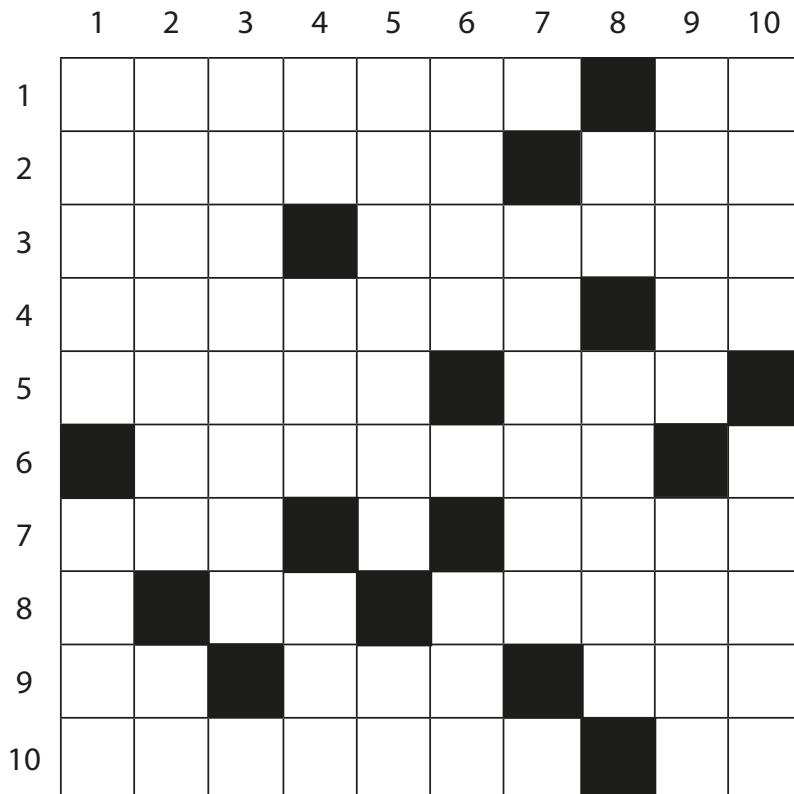
80 de ani de la nașterea Anei BLANDIANA, poetă, prozatoare, eseistă, traducătoare și publicistă română (25 mar. 1942).

140 de ani de la nașterea lui Kornei CIUKOVSKI, prozator, traducător și critic literar rus (31 mar. 1882 – 28 oct. 1969).

cuvinte încrucișate

Rubrică susținută de Igor GROSU

ORIZONTAL: 1. Pe timpuri conducător al obștii unui sat liber – Aramă. 2. Tiz – Cadou. 3. Întindere de apă – Lacăt moldovenesc. 4. Orașe mici – Notă do pe timpuri. 5. Câinesc – Armă de artillerie. 6. Sfărilează. 7. Metal alcalin – Rege. 8. Suprafață agricolă – Conductă. 9. Mie! – Perioadă – Deosebit. 10. Înștiințați – Usturoi.

trei variante – un răspuns

Cuvântul hătaș înseamnă:

1. Muzicant
2. Cal care stă alături de un lăturaș.
3. Drum râpos

frământări de minte

Doi săpători dezgroapă 2 m de groapă în 2 ore. Câtă săpători în 5 ore vor dezgropa 5 m de groapă?

VERTICAL: 1. Plasă de pescuit – Partea tăioasă

α unui instrument. 2. Necăjiți – Ion Voicu. 3. Un fel de tocană. 4. Ciclu de timp – Peisaj pitoresc – În rezultat. 5. O mie de ani – Rai! 6. Lama întoarsă – Etaj. 7. Din neamul viorilor. 8. Încuvîntăm – Întreprindere. 9. Sătuc – Ceremonie sărbătoarească. 10. Pocit – Lunci inundabile.

Răspunsurile corecte – nr. 12, 2021

cuvinte încrucișate

ORIZONTAL: 1. Zurgăldăi. 2. Arie. Estic. 3. Pag. Na. Adu. 4. Atacăți. O.T. 5. Do. Ar. Cale. 6. Ariapată. I.L. 7. Imitare. 8. Aton. Pai. 9. Hotar. Risc. 10. Omenire. Ai.

VERTICAL: 1. Zăpadă.

Aho. 2. Urători. Om. 3. Rigă. Imagine. 4. Ge. Căpitän. 5. Narratori. 6. Leat. Tan. 7. As. Icar. Re. 8. Iță. Epi. 9. Idoli. Așa. 10. Scutelnici.

trei variante – un răspuns

Cuvântul cherestea înseamnă:

1. Structură osoasă.
2. Material

frământări de minte

Rotind crucea, obținem X.

Claude MONET (1840–1926): COȚOFANA

Claude-Oscar Monet s-a născut în Paris. Este cel mai mare pictor impresionist, dar și unul dintre cei mai renumiți din lume. Talentul său artistic și l-a cultivat încă de mic, la vîrstă de 14 ani, reușind să-și vândă primul tablou. Pictorul Eugene Boudin este cel care i-a încurajat talentul și tot cel care i-a expus picturile la Salon, expoziția de lux de la Paris, când Monet avea doar 16 ani. Devine elev al Academiei Suisse, unde studiază pictura. Aici îi cunoaște pe viitorii pictori faimoși Gustave Courbet, Renoir, Sisley și Manet. Deși reușește să vândă câteva dintre tablourile sale, iar mătușa sa îi trimitea în continuare renta lui, situația sa finanțiară este una precară, fiind obligat să se împrumute în mod repetat. În ciuda tuturor acestor greutăți, Monet nu încetează să picteze. Tablourile sale sunt dominate de peisaje, de culori luminoase, de lumină, dar mai ales de flori.

În 1888 are loc prima expoziție a impresioniștilor în SUA. Spre sfârșitul vietii sale, pictorul se bucură de o adevărată apreciere a talentului său, tablourile sale fiind vândute la un preț destul de ridicat.

Alte lucrări: DEJUNUL ÎN IARBĂ, TERASA DIN SAINT-ANDRESSE, GARA SAINT LAZARE, LA MANNEPORTE, DOAMNA CU UMBRELĂ, NUFERII și.c.

DIN NUMĂRUL URMĂTOR:

poezie: Ludmila SOBIETSKY.

proză: CAPRA SPARGE ZIDUL. Fragment din volumul de amintiri *Facerea de Ion Druță*.

pagina muzelor: ALICIA.

time-out: Doina DESCALUI.

FONDATOR:
MINISTERUL CULTURII

NOI

Fondat 1930
Serie nouă 1990

Redactor-suf: Valerie VOLONTIR

Iuliana ȘCHIRCĂ
secretar responsabil

Leo BORDEIANU
redactor de secție

Ianoș VRANCEAN
redactor artistic

Valentin GUȚU
stilizator

Lucia STEGARESCU
corector

Valeria PRODAN
operator

Alina BODROVA
contabil-șef

Sergiu FRUNZĂ
șofer

Comanda 6854
Formatul 60x90 1/2
Coli de tipar 5
Tiraj — 1280 ex.

WE
(in Romanian Language)
Monthly magazine for
children and teenagers

ADRESA REDACȚIEI:
Revista NOI,
str. Al. Pușkin 22,
MD - 2012 mun. Chișinău
Telefoane:

022 23 31 91; 022 23 37 25;
022 23 36 45; 022 22 22 45

Fax: 022 23 31 91

E-mail: revistanoi1930@yahoo.com
Facebook.com/ Revista NOI
www.revistanoi.md

Revista este tipărită
la Tipografia Centrală

Înregistrată la Camera Înregistrării
de Stat pe 11.08.2008
cu nr. 1003600012713

Vă rugăm să indicați la sfârșitul
textelor, pe versoul desenelor și foto-
grafilor, prenumele, numele, vîrstă,
clasa în care învățați, adresa com-
pletă, numărul de telefon.

Indice 31239
Post-restant 34239
Prețul 20 lei

22002>

9 771857 079808 >

VREMURI GRELE

Alexandru DIMITROV